

(Lov om Energinet.dk/Elforsyning)

Frederiksborggade 15
1360 København K

Besøgsadresse:
Linnésgade 18, 3. sal
1361 København K

Tlf 3395 5785
Fax 3395 5799

www.ekn.dk
ekn@ekn.dk

KLAGE FRA et antal grundejere på Djursland
OVER klima- og energiministerens afgørelse af 19. januar 2011
OM godkendelse af etablering af et ilandføringsanlæg for Anholt havvindmøllepark.

30. august 2012
J.nr. 1011-12-3-185
TML-EKN

NÆVNETS Nævnformand, dommer Poul K. Egan
SAMMEN- Professor, dr.scient.adm. Ole Jess Olsen
SÆTNING Professor, dr.jur. Jens Fejø
I SAGEN Direktør, cand.polyt. Poul Sachmann
Konsulent, civilingeniør Knut Berge

NÆVNETS Klima- og Energiministeriets afgørelse af 19. januar 2011
AFGØRELSE stadfæstes.

Et antal grundejere på Djursland har ved breve af henholdsvis den 14. februar 2011 og den 1. maj 2011 klaget til Energiklagenævnet over Klima- og Energiministeriets afgørelse af 19. januar 2011¹. Ved afgørelsen godkendte ministeriet en ansøgning fra Energinet.dk om at bygge et ilandføringsanlæg for Anholt havvindmøllepark.

Ilandføringsanlægget bygges og ejes af Energinet.dk. Det omfatter blandt andet et ca. 56 km landkabelanlæg nedgravet fra en kabelstation nord for Grenå, hvor søkablet fra havvindmølleparken føres i land, henover Djursland til en transformatorstation ved Trige ved Aarhus. Kabelanlægget får en spænding på 220 kV² vekselstrøm og en overføringskapacitet på 400 MW³. Kabelanlægget skal overføre havvindmølleparkens produktion af elektricitet til det centrale elnet.

¹ Klima- og Energiministeriet blev oprettet den 23. november 2007. Ved kongelig resolution af 3. oktober 2011 fik ministeriet tilført bygningsområdet og blev ressortomlagt til det nuværende Klima-, Energi- og Bygningsministeriet.

² Kilovolt.

³ Megawatt.

Energinet.dk har nu anlagt landkablet. Den konkrete linjeføring (tracé) berører 148 grundejere, herunder klagerne, ved, at kablet er nedgravet på deres ejendomme. Nogle af klagerne har indgået aftale med Energinet.dk om linjeføringen på deres ejendomme af kablet og erstatning. Andre af klagerne har ved ekspropriation og mod erstatning fået nedgravet kablet på deres ejendomme. Kablet er etableret som en såkaldt flad forlægning, hvor tre ledere er udlagt i en indbyrdes afstand på 40 cm i en ca. 2 meter bred kabelrende i en jorddybde på 1,3 meter.

Klagerne er dels [XXX] (Energiklagenævnets j.nr. 1011-12-12) og dels følgende klager, der er repræsenteret ved advokat Helle Carlsen, Advokataktieselskabet Dahl, Esbjerg:

30. august 2012
J.nr 1011-12-3-185
TML –EKN

- [XXX] (j.nr. 1011-12-3)
- [XXX] (j.nr.1011-12-4)
- [XXX] (j.nr. 1011-12-5)
- [XXX] (j.nr. 1011-12-6)
- [XXX] (j.nr. 1011-12-7)
- [XXX] (j.nr. 1011-2-8)
- [XXX] (j.nr. 1011-12-9)
- [XXX] (j.nr. 1011-12-10)

Side 2 af 43

Sagerne behandles samlet ved denne afgørelse under j.nr. 1011-12-3.

Klagerne gør overordnet gældende, at ministeriets tilladelse til Energinet.dk til etablering af ilandføringsanlægget for så vidt angår landkablet er ugyldig, da det nu anlagte landkabel er overflødigt. Landkablet bør derfor fjernes, og den gennemførte ekspropriation er ulovlig. Klagerne henviser til, at den ilandførte elproduktion fra havvindmølleparken i stedet kan transporteres til transformatorstationen i Trige via en eksisterende 150 kV forbindelse fra Åstrup ved Grenå via Mesballe. Klagerne mener ikke, at Energinet.dk og ministeriet har dokumenteret, at projektet med det nyanlagte 220 kV landkabelanlæg er en billigere løsning end at benytte og eventuel udbygge den eksisterende 150 kV forbindelse fra Åstrup, og at ministeriet ikke har sagsoplyst dette spørgsmål tilstrækkeligt. Klageren [XXX] gør desuden gældende, at magnetfeltet omkring det nyanlagte 220 kV-landkabelanlæg frembyder sundhedsfare for ham, da kablet er gravet ned tæt ved hans bolig.

Energinet.dk er under sagens behandling i Energiklagenævnet repræsenteret ved advokat Per Hemmer ved advokat Agnete Nordentoft, Bech-Bruun Advokatfirma, Århus.

Midtjyske Net A/S, der også er part i sagen, er det regionale eltransmissionselskab på Djursland. Selskabet ejer den eksisterende 150 kV forbindelse,

som klagerne mener, at Energinet.dk alternativt kan anvende til transport på land af elproduktionen fra havvindmølleparken. Midtjyske Net A/S betjenes af operatørselskabet N1 A/S, der er ejet af en række regionale transmissionsselskaber, herunder Midtjyske Net A/S.

Sagens forløb i Energiklagenævnet

Klagerne og foreningen Bevægelsen for Miljøvenlig Eltransmission, der er repræsenteret ved advokat Helle Carlsen, indgav den 14. februar 2011 klage til Energiklagenævnet over Klima- og Energiministeriets afgørelse af 19. januar 2011. Klageren [XXX] indgav ved brev af 1. maj 2011, der er modtaget i Energiklagenævnet den 4. maj 2011, klage over samme afgørelse fra ministeriet.

30. august 2012

J.nr 1011-12-3-185

TML -EKN

Klagerne, der er repræsenteret ved advokat Helle Carlsen, anmodede den 18. marts 2011 om, at deres klage af 14. februar 2011 blev tillagt opsættende virkning. Ved afgørelse af 18. april 2011 afslog nævnet at tillægge klagerne opsættende virkning (nævnets j.nr. 1011-11-2).

Side 3 af 43

Energiklagenævnet traf den 8. juni 2011 og 4. juli 2011 afgørelser om, at nævnet ikke kunne behandle de indgivne klager, da ingen af klagerne var klageberettigede (nævnets j.nr. 1011-11-2 og j.nr. 1011-11-17). Klagerne blev derfor afvist.

Energiklagenævnet lagde ved begge ovennævnte afgørelser til grund, at den konkrete linjeføring af ilandføringsanlægget var truffet efter planlovens regler, og at det lå uden for Energiklagenævnets kompetence at tage stilling til afgørelser truffet efter planloven. Energiklagenævnet lagde endvidere til grund, at afgørelser om eventuel ekspropriation af konkrete ejendomme eller dele heraf i forbindelse med selve etableringen af ilandføringsanlægget, herunder en prøvelse af ekspropriationsgrundlagets lovlighed, ville blive truffet af Sikkerhedsstyrelsen, som er ekspropriationsmyndighed i sagerne, jf. bestemmelserne i stærkstrømslovens⁴ kapitel 7. Energiklagenævnet lagde i begge afgørelser vægt på, at den konkrete linjeføring af ilandføringsanlægget hen over Djursland ikke var omfattet af tilladelsen, og at den generelle tilladelse derfor berørte en større, ikke umiddelbart identificerbar kreds af personer. Energiklagenævnet fandt i øvrigt i begge afgørelser, at klagerne ikke var særligt berørte af den generelle tilladelse til etablering af ilandføringsanlægget, og at en mere generel præget interesse i behovet for ilandføringsanlægget ikke var klageadgangsgivende. Energiklagenævnet fandt endvidere, at foreningen heller ikke var klageberettiget, idet foreningen ikke var væsentligt og individuelt berørt af afgørelsen, eller repræsenterede borgere, som var væsentligt og individuelt berørt af afgørelsen.

⁴ Lovbekendtgørelse nr. 990 af 8. december 2003 med senere ændringer.

Klagerne [XXX], [XXX], [XXX] samt Foreningen Bevægelsen for Miljøvenlig Eltransmission sagsøgte ved stævning af 5. december 2011 Energiklagenævnet og Klima- og Energiministeriet (nu Klima-, Energi- og Bygningsministeriet). Overfor nævnet nedlagde sagsøgerne påstand om, at nævnet skulle anerkende, at sagsøgerne var klageberettigede, og at nævnet derfor skulle behandle klagen over ministeriets afgørelse af 19. januar 2011.

Sikkerhedsstyrelsen gav den 12. december 2011 tilladelse til Energinet.dk til ved ekspropriation at erhverve ret til at nedgrave dele af landkablet på ni ejendomme, heriblandt klagerne [XXX], [XXX], [XXX], [XXX] samt [XXX] ejendomme. Sikkerhedsstyrelsen tog imidlertid alene stilling til det konkrete valg af areal, dvs. hvilke ejendomme respektive linjeføring og fremgangsmåde, der inden for rammerne af den fysiske planlægning skulle foretrækkes til placeringen af anlægget. Styrelsen tog derimod ikke stilling til, hvorvidt anlægget var nødvendigt, herunder om det var begrundet i hensynet til almenvellet, idet Klima- og Energiministeriet efter styrelsens opfattelse havde kompetencen til at tage stilling til dette spørgsmål.

30. august 2012

J.nr 1011-12-3-185

TML –EKN

Side 4 af 43

Energiklagenævnet blev bekendt med Sikkerhedsstyrelsens afgørelse i januar 2012 og besluttede den 9. februar 2012 at genoptage behandlingen af sagen (nævnets j.nr. 1011-12-1). Dette skete med henblik på at vurdere, om klagerne alligevel måtte anses for klageberettigede, da det ikke kunne udelukkes, at Energiklagenævnets vurdering af klagernes klageberettigelse ville have fået et andet udfald, hvis Sikkerhedsstyrelsens afgørelse havde foreligget på tidspunktet for Energiklagenævnets afgørelser i juni og juli 2011 om klagernes klageberettigelse.

Den 22. marts 2012 traf Energiklagenævnet afgørelse (j.nr. 1011-12-3) om, at grundejerne, der havde indgivet klage, alligevel var klageberettigede. Nævnet lagde vægt på, at klagerne efter sagsforløbet ved myndighederne reelt var afskåret fra at få en administrativ prøvelse af, om det ekspropriative indgreb på ejendommene opfyldte kravet om nødvendighed i grundlovens § 73. Klagerne fra grundejerne blev derfor taget under behandling med henblik på afgørelse. Foreningen Bevægelsen for Miljøvenlig Eltransmission kunne fortsat ikke anses for klageberettiget. Foreningens klage blev derfor afvist fra behandling og afgørelse.

Energiklagenævnet har herefter igangsat sagsbehandling af grundejernes klager med henblik på at behandle og afgøre disse sager.

Energiklagenævnet har ved afgørelse af 2. april 2012 (j.nr. 1011-12-3) afslået anmodning fra klageren [XXX] om at genoptage spørgsmålet om at tillægge klagen af 14. februar 2011 opsættende virkning.

Klagesagerne afgøres herefter ved den foreliggende afgørelse.

For en nærmere redegørelse for sagens forløb og baggrund for Energiklagenævnets genoptagelse af spørgsmålet om klageberettigelse henvises til ovennævnte afgørelser fra nævnet, der er offentliggjort på Energiklagenævnets hjemmeside: www.ekn.dk under menupunkterne "Afgørelser" → "Kronologisk liste" → "Lov om elforsyning".

Sagens baggrund

Som led i en energipolitisk aftale af 21. februar 2008, der er indgået af Folketingets partier på nær Enhedslisten, opføres Anholt havvindmøllepark med en eleffekt på 400 MW i farvandet mellem Anholt og Djursland. Havvindmølleparken forventes sat i drift inden udgangen af 2012 og vil kunne producere elektricitet svarende til 400.000 husstandes årlige forbrug eller ca. fire procent af det danske elforbrug. Havvindmølleparken bliver dermed Danmarks største havvindmøllepark. Den energipolitisk aftale indeholder ikke nærmere om, hvor og hvordan nettilslutning af havvindmølleparken skal ske.

Klima- og Energiministeriet gav på denne baggrund den 30. oktober 2008 pålæg i henhold til § 4, stk. 6, i lov om Energinet.dk⁵ til Energinet.dk om at iværksætte aktiviteter med henblik på at etablere et ilandføringsanlæg fra Anholt havvindmøllepark, der kunne tilslutte havvindmølleparken til det danske elnet, samt iværksætte forundersøgelser.

Ministeriets pålæg til Energinet.dk omfattede iværksættelse af aktiviteter med henblik på at tilvejebringe mulighed for kabelindtræk senest den 1. maj 2012 og spændingssætning af transformerplatform i havvindmølleparken senest den 1. august 2012.

Det var herved overladt til Energinet.dk at planlægge, hvor elproduktionen fra havvindmølleparken skulle ilandføres og tilsluttes eltransmissionsnettet på land, og hvilket spændingsniveau der skulle anvendes i ilandføringsanlægget. Det var dog i pålægget forudsat, at ilandføringen skulle ske på Djursland. I dette område har den regionale eltransmissionsvirksomhed Midtjyske Net A/S eneretsbevilling efter elforsyningsloven til transmission af elektricitet ved spændinger på op til 150 kV. Valget af spændingsniveau ville derfor have betydning for, om det var Midtjyske Net A/S eller Energinet.dk, der havde ret til at etablere, eje og drive den landbaserede del af ilandføringsanlægget på Djursland. Hvis den landfaste del af ilandføringsanlægget på Djursland blev etableret med et højere spændingsniveau end 150 kV, ville Energinet.dk selv stå for etableringen af den del af anlægget. Der var således lagt op til, at

30. august 2012

J.nr 1011-12-3-185

TML –EKN

Side 5 af 43

⁵ Lovbekendtgørelse nr. 1097 af 8. november 2011.

forprojekteringen af ilandføringsanlægget skulle ske i et samarbejde mellem Energinet.dk og Midtjyske Net A/S.

På baggrund af pålægget gennemførte Energinet.dk og Midtjyske Net A/S i 2008 et forprojekt, der undersøgte forskellige tekniske løsninger for nettilslutning af havvindmølleparken, herunder mulige tilslutningspunkter i transmissionsnettet på og omkring Djursland. Undersøgelserne mundede ud i rapporten *"Havmølleprojekt ved Anholt - Nettilslutning og teknologivalg"* af 27. november 2008.

Rapporten anbefalede, at der skete nettilslutning af havvindmølleparkens elproduktion i station Trige, der er en større 150 kV-knudepunktstation nord for Aarhus. Med udgangspunkt i dette tilslutningspunkt undersøgte rapporten 12 ilandføringsalternativer, der fremkom som en kombination af følgende:

- Teknologi (150 kV vekselstrøm, 220 kV vekselstrøm eller en jævnstrømsløsning)
- Antal offshoreplatforme (en eller to)
- Ilandføringspunkt (Lystrup strand eller nord for Grenå)

Om begrundelse for anbefaling af nettilslutningspunkt i Trige fremgår af afsnit 2.1.4 i rapporten følgende:

"2.1.4 Trige"

Trige er en 150 kV-knudepunktstation med ni 150 kV-forbindelser til øvrige 150 kV-stationer, samt tre generatorledninger fra Studstrupværket. Desuden er der to 400 kV-transitlinjer, samt én 400 kV-generatorledning, ligeledes fra Studstrupværket. Der er én 400/150 kV-transformer, samt én 400 kV-reaktor. Sammenholdt med 150 kV-nettet er der således en virkelig god formaskning i transmissionsnettet tæt på det store forbrugscentrum i Århus. Kortslutningsniveauet er højt, hvilket minimerer risikoen for spændingspring ved momentan udkobling af havmølleparken. Spændingsvariationer i de underliggende distributionsnet, som følge af havmøllernes svingende effektproduktion, vil også være minimeret, da distributionsnettene ikke eksisterer direkte under station Trige.

Ved nettilslutning direkte i Trige ses der ikke umiddelbart behov for netforstærkning af transmissionslinjerne, hverken på 150 kV-niveau eller 400 kV-niveau. Der ses en oplagt mulighed for etablering af en ekstra 400/150 kV-transformer til at føre den ekstra effekt op i 400 kV-nettet.

Tilstandsmæssigt er 150 kV-stationen planlagt fornyet i flere etaper, startende i slutningen af 2008. Grundet større omfang end oprindeligt planlagt

30. august 2012

J.nr 1011-12-3-185

TML -EKN

Side 6 af 43

forventes stationen først færdigrenoveret i slutningen af 2010 eller i starten af 2011.

Man skal være opmærksom på fordelene i at etablere nettilslutningen adskilt fra det eksisterende 150 kV-net og direkte op via en ny 400 kV-transformer til 400 kV-nettet. Det giver nogle spændingsmæssige reguleringsmuligheder, som ikke vil være til stede uden en separat transformering. Denne model er tidligere benyttet ved Horns Rev 2. Uanset hvilket AC-spændingsniveau der vælges, kan denne model finde anvendelse.

30. august 2012

J.nr 1011-12-3-185

TML –EKN

Side 7 af 43

Fordele:

- En meget stor grad af formaskning i transmissionsnettet gør denne station velegnet til nettilslutning af havmølleparken.
- Meget stor grad af fleksibilitet i den daglige drift, samt i n-1 situationer.
- Tæt på et stort forbrugscentrum i Århus.
- Minimale spændingsspring ved momentan udkobling af havmølleparken på grund af det store kortslutningsniveau.
- Der forventes ingen betydende spændingsvariationer i det omkringliggende distributionsnet.

Ulemper:

- Den samlede afstand til havmølleparken gør nettilslutningen omkostningstung.”

Videre fremgår det om valget af Trige i rapportens afsnit 2.2 følgende:

”2.2 Sammenfatning og anbefalinger tilslutningspunkter

Det indstilles, at nettilslutningen sker i det nærmeste 400 kV-knudepunkt, så effekten kan føres effektivt væk. 400 kV-mæssigt er der to relevante stationer i området, hvoraf den ene, Hornbæk, er tyndt formasket i transmissionsnettet. Tilbage er der station Trige med et solidt 150 kV-net, som forbrugscentrummet i Århus kan aftage en stor del af effekten fra, ligesom der er to 400 kV-transitledninger, som kan transitere den sidste del af effekten væk. Ved en fremtidig kabellægning af 150 kV-nettet skal der således tages hensyn til den ekstra effektindfødnings i Trige, som ved en god formaskning i 150 kV-nettet kan aftages i Århusområdet.

For at minimere uheldige og/eller ukendte driftssituationer mest muligt og for at optimere den daglige drift af transmissionsnettet, herunder også ved

revisions-planlægning, anbefales det, at nettilslutningen foregår direkte i station Trige.

Det anbefales ligeledes at etablere nettilslutningen adskilt fra det eksisterende 150 kV-net og direkte op via en ny 400 kV-transformer til 400 kV-nettet. Fordelene ved det er, at hvis der ikke er noget belastning vil spændingen på 150 kV kablet stige på grund af Ferranti effect, og for at holde spændingen ved acceptable niveau på platformen skal spændingen på land sænkes. Hvis forbindelsen kombineres med det eksisterende 150 kV-net, skal spændingen på det sænkes, det medfører at tabende vil blive større.”

Ved valget af Trige som tilslutningspunkt skete der samtidig fravalg af andre 150 kV- eller 400 kV-transformerstationer, herunder transformerstationen i Åstrup som tilslutningspunkt. Klagerne har i sagen gjort gældende, at den eksisterende 150 kV-forbindelse fra Åstrup via Mesballe til Trige burde have været anvendt, således at tilslutningspunktet skulle være i Åstrup, og at dette ikke er blevet undersøgt tilstrækkeligt af Energinet.dk og ministeriet.

I forbindelse med forprojektet undersøgte Energinet.dk. og Midtjyske Net A/S om den eksisterende 150 kV forbindelse på strækningen Åstrup-Mesballe-Trige, eventuelt med forstærkning, kunne anvendes til transmission af elproduktionen fra havvindmølleparken. Åstrup er beliggende ved Grenå og tæt ved kysten ved ilandføring af søkablet fra havvindmølleparken. Elnettet til det østlige Djursland var i år 2000 blevet forstærket med en dobbelt 150 kV landkabelforbindelse på strækningen Mesballe – Åstrup og etablering af en 150/60 kV transformerstation i Åstrup. På strækningen Trige – Mesballe var der i forvejen en dobbelt 150 kV luftledningsforbindelse, hvoraf en mindre del i dag er kabellagt. Landkabelforbindelsen på strækningen Mesballe – Åstrup er visse steder ført under veje og følsom natur ved underboringer, således at gravearbejde har kunnet undgås disse steder.

Om transformerstationen i Åstrup fremgår af afsnit 2.1.5 i rapporten følgende:

”2.1.5 Åstrup

Åstrup ligger placeret som den klart tætteste 150 kV-station på en mulig ilandføring af søkablerne fra havmølleparken. Der er mulighed for kompensering af kablerne på stationen. Det kan dog komme på tale, at der skal tilkøbes jord for at få plads til reaktorerne.

Elektrisk set er en tilslutning i det eksisterende 150 kV-net i Åstrup uheldigt på grund af den lave kortslutningseffekt i stationen, samt de eksisterende kablens begrænsede overførselsevne. Det kan derfor komme på tale at etablere en SVC i stationen for at reducere spændingsvariationerne som følge af

30. august 2012

J.nr 1011-12-3-185

TML –EKN

Side 8 af 43

havmøllernes svingende effektproduktion. Den samlede forbindelse mellem Trige og Åstrup skal opgraderes i overføringsevne. Dette kan blandt andet gøres ved at etablere et nyt 150 kV-kabel Trige-Åstrup.

Tilstandsmæssigt er stationen fra omkring 2000, og der er således ingen ombygnings- og/eller renoveringsplaner for stationen.

Fordele:

- Kort afstand fra havmølleparken til det nærmeste transmissionsnet.
- Der er umiddelbart mulighed for etablering af reaktorer til ilandføringsanlægget i Åstrup.

30. august 2012

J.nr 1011-12-3-185

TML -EKN

Ulemper:

- Der skal etableres et kabel fra Trige til Åstrup da de nuværende kabler ikke kan overføre effekten fra havmølleparken.
- Begrænset kortslutningseffekt.
- Ved elektrisk nettilslutning i Åstrup kan spændingsvariationer forekomme i distributionsnettet som følge af havmøllernes svingende effektproduktion. En SVC kan dog løse dette problem.
- Der er manglende overføringsevne i det eksisterende net, hvilket vil betyde etablering af nye 150 kV-forbindelser videre til Trige, som er det nærmeste 400 kV-knudepunkt.”

Side 9 af 43

Om transformerstationen i Mesballe fremgår af afsnit 2.1.2 i rapporten blandt andet følgende:

”2.1.2 Mesballe

Mesballe ligger på linje med Trige og Åstrup. Formaskningen i transmissionsnettet er hæmmet af, at der kun er én direkte 150 kV-forbindelse til Trige, hvor effekten kan afsættes i det formaskede 150 kV-net og 400 kV-transitlinjerne. Ca. 5,7 km af driftsstrækningen MES-TRI, startende fra Trige, er kabellagt i oktober 2008. Strækningen har herefter fået reduceret overføringsevnen fra 720 A til 600 A. Der skal derfor ske netforstærkninger fra Mesballe mod Trige, ligesom der stadig skal etableres nye kabelforbindelser mellem ilandføringen af søkablerne og Mesballe.

[...]”

Rapporten konkluderer i afsnit 5.6 følgende om vekselstrømsalternativerne med nettilslutning i Trige:

”5.6 Sammenfatning og anbefalinger

Der skal vælges mellem:

- To parallelle 150 kV-kabelsystemer
- Et 220 kV-kabelsystem.

Umiddelbart ses 220 kV som det naturlige valg, idet vi kan nøjes med ét kabel-system og ét tracé. Det belaster lodsejerne mindst muligt og er samlet set den billigste løsning (forudsat at der skal tilsluttes i Trige). 220 kV-løsningen kan bruges, uanset hvordan layout af parken bliver.

150 kV-løsningen har den fordel, at den er velkendt og fleksibel. Ulempen er, at den fylder mere i landskabet. Det må forventes, at driftsomkostningerne er større, da der er ca. dobbelt så meget anlæg at vedligeholde.

Det anbefales, at det endelige valg af spændingsniveau afgøres efter, at et udbud af land- og søkabler er gennemført. Omkostningerne til 150 kV-anlæg er baseret på faktiske anlægspriser, mens omkostningerne til 220 kV-anlæg er baseret på budgetpriser fra leverandører. Da udgifterne til land- og søkabler er langt større end udgifterne til transformere, reaktorer og koblingsudstyr, vil det primært være kabelpriserne, der kommer til at bestemme, hvad det økonomisk set optimale spændingsniveau er.”

Rapporten konkluderede således, at valget af spændingsniveau for kabelanlægget (220 kV eller 150 kV vekselstrøm) beroede på udfaldet af et udbud af kablerne.

Rapporten undersøgte også mulige jævnstrøms (DC) alternativer, men anbefalede en vekselstrømsforbindelse.

Rapporten vurderede, hvad de forskellige vekselstrømsalternativer med nettilslutningspunkt i Trige, ville forventes at koste.

Samlet anbefalede rapporten, at der blev etableret en 220 kV vekselstrømsforbindelse med én offshoreplatform, et 220 kV-vekselsstrømssøkabel fra offshore platformen til ilandføring nord for Grenå og herfra videre som landkabel med samme spænding til nettilslutning i Trige.

Af rapportens konklusion i afsnit 7 fremgår følgende:

”7. Konklusioner og anbefalinger

Formålet med de udførte undersøgelser har været at fastlægge den tekniske og samfundsøkonomiske optimale løsning på baggrund af de givne rammer for havmølleprojektet. Den tekniske udredning har været baseret på følgende overordnede fokusområder:

- Anlægs- og driftsøkonomi
- Rådighed
- Sandsynlighed for mulig realisering i henhold til rammebetingelser
- Teknisk egnethed.

30. august 2012

J.nr 1011-12-3-185

TML –EKN

Side 10 af 43

Tilslutning i følgende 150 kV- og 400 kV-stationer har været vurderet:

- Hornbæk
- Mesballe
- Moselund
- Trige
- Åstrup
- Desuden en udnyttelse af 150 kV-generatorledningerne på Studstrupværket.

Nettilslutningen skal ske i 400 kV-knudepunktet Trige, da Trige er det stærkeste tilslutningspunkt, hvorved risikoen for spændingsfluktuationer hos forbrugerne, forårsaget af parken, minimeres.

30. august 2012

J.nr 1011-12-3-185

TML –EKN

Side 11 af 43

Følgende principper for nettilslutning af havmølleparken er undersøgt og evalueret, med etableringsomkostningen i mio. kr.:

- 150 kV-vekselstrømsforbindelse
 - Med én offshoreplatform, med ilandføring via Gjerrild Bugt 1.552
 - Med to offshoreplatforme, med ilandføring via Gjerrild Bugt 1.699
 - Med én offshoreplatform, med ilandføring via Lystrup Strand 1.839
 - Med to offshoreplatforme, med ilandføring via Lystrup Strand 1.986
- 220 kV-vekselstrømsforbindelse
 - Med én offshoreplatform, med ilandføring via Gjerrild Bugt 1.443
 - Med to offshoreplatforme, med ilandføring via Gjerrild Bugt 1.648
 - Med én offshoreplatform, med ilandføring via Lystrup Strand 1.660
 - Med to offshoreplatforme, med ilandføring via Lystrup Strand 1.863
- HVDC VSC-jævnstrømsforbindelse
 - Med én offshoreplatform, med ilandføring via Gjerrild Bugt 2.206
 - Med to offshoreplatforme, med ilandføring via Gjerrild Bugt 2.556
 - Med én offshoreplatform, med ilandføring via Lystrup Strand 2.357
 - Med to offshoreplatforme, med ilandføring via Lystrup Strand 2.824

Havmølleparkens layout, designet af det tilhørende mellemspændingsnet samt hvilken påvirkning eksistensen af en sejlroute gennem parken har, har også været behandlet. Heraf kan udledes, at det samfundsøkonomisk vil være optimalt med én platform til opsamling af effekten fra vindmøller, og at en sejlroute gennem parken ikke bør etableres.

Nutidsomkostningen til tabene i parkens mellemspændingsnet, platformens vedligehold samt merudgiften i mio. kr. til mellemspændingskabel ved kun at etablere én platform i forhold til etablering af to platforme, udgør 268 mio. kr.

Under hensyntagen til samfundsøkonomi, miljøpåvirkning og teknik anbefales en 220 kV-løsning med én offshoreplatform, et 220 kV-kabel fra platformen via en ilandføring ved Gjerrild Bugt til Trige, hvor en ny 400/220 kV-transformering etableres. Den løsning koster 1.443 mio. kr. Hvis ovenstående udgift på 268 mio. kr. inkluderes, koster den anbefalede løsning 1.711 mio. kr.

Grunde til ovenstående løsningsmodel er anbefalet, er:

- den er 110 mio. kr. billigere end den næstbilligste løsning. Prisforskellen er uafhængig af layout af parken
- indebærer udlægning af kun ét kabel samt etablering af én offshoreplatform, hvilket mindsker miljøpåvirkningen i forhold til flere af de andre alternativer, som indeholdt to platforme og to kabler fra havmølleparken og ind til Trige
- medfører mindre overføringsstab i ilandføringsanlægget i forhold til de andre alternativer
- giver en kortere kabelføring fra havmølleparken til tilslutningspunktet, hvilket anbefales ud fra økonomiske og tekniske aspekter, såsom lavere elektriske tab og større driftssikkerhed
- har vist, at eksistensen af en sejlroute gennem parken vil medføre øgede elektriske tab og højere anlægsomkostninger for etableringen af parkens mellemspændingsnet.

[...]"

Det fremgår ikke af rapporten, at Energinet.dk har foretaget en vurdering af, hvad det ville koste at nettilslutte havvindmølleparken i transformerstationen ved Åstrup og bruge den eksisterende 150 kV-forbindelse fra Åstrup via Mesballe til Trige, så denne forbindelse eventuelt kunne anvendes som alternativ til den anbefalede nettilslutning i Trige og etablering af en ny 220 kV-landkabelforbindelse fra Grenaa.

På baggrund af forundersøgelserne i rapporten ovenfor udarbejdede Energinet.dk et dokument den 7. maj 2009 benævnt "*Business Case for nettilslutning af Anholt havmøllepark*", der er en indstilling til Energinet.dk's bestyrelse om valg af ilandføringsalternativ.

Af dette dokument fremgår blandt andet følgende:

"1. Resume og indstilling

1.1 Resume

[...]

Det er valgt at tilslutte ilandføringsanlægget i 400 kV station Trige.

[...]

30. august 2012

J.nr 1011-12-3-185

TML –EKN

Side 12 af 43

1.2 Indstilling

Forprojektet har vist, at det optimale ilandføringsanlæg er en 220 kV løsning med én offshoreplatform, ét 220 kV-kabel fra platformen via en ilandføring nord for Grenå til Trige, hvor en ny 400/220 kV-transformering etableres.

Energinet.dk indstiller at denne løsning bliver realiseret.

Det indstilles at bestyrelsen godkender et samlet anlægsbudget på 1.251 mio. kr. (2009 priser) til realisering af ovennævnte løsning.

30. august 2012

J.nr 1011-12-3-185

TML –EKN

Hvis det i forbindelse med kabeludbuddet viser sig at en 150 kV løsning er optimal vil projektet blive forelagt bestyrelsen igen, idet landdelen overgår til N1 og Energinet.dk's andel af projektet reduceres til offshore delen.

Side 13 af 43

[...]

3.5 Fravalgte alternative løsninger. Kriterier for valg af løsninger, der er nærmere undersøgt

[...]

Ud over station Trige er andre tilslutningspunkter i 150- og 400 kV stationer på og omkring Djursland vurderet. Disse stationer er alle fravalgt da de er fundet for svage til at håndtere en vindmøllepark på 400 MW.

[...]

7. Konklusion

Forprojektet har fastlagt den teknisk og samfundsøkonomisk optimale løsning på baggrund af anlægs- og driftsøkonomi, rådighed, realisering og teknisk egnethed.

Under hensyntagen til samfundsøkonomi, miljøpåvirkning og teknik anbefales en 220 kV-løsning med én offshoreplatform, ét 220 kV-kabel fra platformen via en ilandføring nord for Grenå til Trige, hvor en ny 400/220 kV-transformering etableres.

I henhold til aftale med N1 bliver der indhentet tilbud på både 150 kV og 220 kV kabler. Såfremt tilbudene peger på en 150 kV løsning bliver projektet forelagt bestyrelsen igen, da N1 i så fald skal eje landdelen af anlægget.

Nettilslutningen skal ske i 400 kV-station Trige, da Trige er det stærkeste tilslutningspunkt, hvorved risikoen for spændingsfluktuationer hos forbrugerne, forårsaget af parken, minimeres.

Havmølleparkens layout, designet af det tilhørende mellemspændingsnet samt påvirkning fra en sejlroute til Anholt færgeren gennem parken, har været behandlet. Det er samfundsøkonomisk optimalt med én platform til opsamling af effekten fra vindmøller, og at en sejlroute gennem parken ikke etableres.

[...]"

Energinet.dk's bestyrelse vedtog den 19. maj 2009 i overensstemmelse med indstillingen i ovennævnte business case den tekniske løsning for ilandføringsanlægget baseret på en ny 220 kV landkabel forbindelse og godkendte samtidig et samlet anlægsbudget på 1.251 mio. kr., hvoraf ca. 313 mio. kr. vedrører landkablet (2009-priser). Dog med mulighed for revurdering, hvis udbudsprisen for ny 150 kV landkabel forbindelse måtte vise sig billigere.

30. august 2012

J.nr 1011-12-3-185

TML –EKN

Side 14 af 43

Efter afholdelse af udbud i 2009 af henholdsvis 150 kV- og 220 kV-kablerne viste det sig, at både 220 kV-landkablet og 220 kV-søkablet var billigere end 150 kV-kablerne, inkl. nettab. Valget af en 220 kV-forbindelse stod herefter ved magt. Figur 1 viser laveste bud ved udbuddet.

Figur 1:

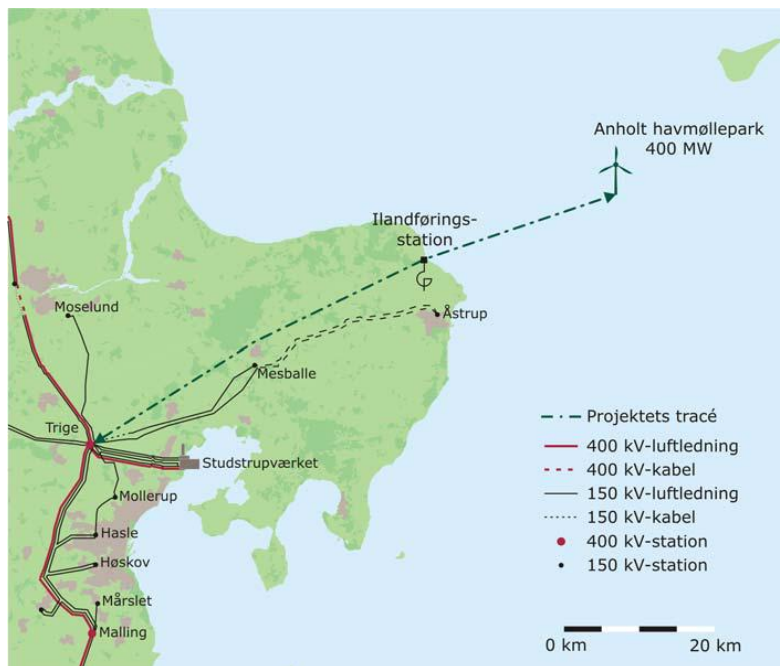
	170 kV (150 kV)	245 kV (220 kV)
Landkabel	336.303.071 kr.	227.958.074 kr.
Søkabel	617.263.072 kr.	443.148.511 kr.

Landkablet føres i land nord for Grenå i erhvervsområdet ved Saltbækken og herefter tværs over Djursland til transformerstationen i Trige.

Nedenfor i figur 2⁶ vises den allerede eksisterende 150 kV forbindelse fra Åstrup til Trige via Mesballe og det nye ilandføringsanlæg.

⁶ Figuren er fra Energinet.dk's Business Case for nettilslutning af Anholt havvindmøllepark af 7. maj 2009.

Figur 2:

30. august 2012

J.nr 1011-12-3-185

TML -EKN

Side 15 af 43

De berørte kommuner, Syddjurs Kommune, Norddjurs Kommune og Aarhus Kommune, har henholdsvis den 23. september 2010, 2. november 2010 og 17. november 2010 vedtaget kommuneplantillæg, som fastlægger de overordnede retningslinjer for landkabelforbindelsen ved at udlægge et cirka 200 meter bredt planlægningsbælte. Norddjurs Kommune og Syddjurs Kommune har udarbejdet en miljørapport med miljøvurdering efter lov om miljøvurdering af planer og programmer. Af miljørapporten⁷ fremgår blandt andet følgende om alternativ linieføring og magnetfeltet fra det planlagte 220 kV-landkabel:

”2.4 Alternativer til planlægningen

[...]

Alternative linjeføringer

Placering i et eksisterende 150 kV-tracé er fravalgt på grund af tekniske problemer ved en placering af to kabelsystemer sammen. Hvis der opstår problemer med det ene kabelsystem vil det kræve, at det andet system må afbrydes - det vil kunne medføre forsyningsproblemer for hele Djursland

[...]

4.2 Befolkningen og menneskers sundhed

[...]

Magnetfelter

⁷ Miljørapporten er udateret, men er formentlig udarbejdet samtidig med tillæg til kommuneplanen.

Overalt, hvor der er en elektrisk strøm, er der magnetfelter. Det er ikke på baggrund af 30 års forskning muligt endeligt at påvise eller afvise en sundhedsrisiko ved magnetfelter. På den baggrund anbefaler Sundhedsstyrelsen et forsigtighedsprincip, når der bygges nye højspændingsanlæg. Energinet.dk følger dette forsigtighedsprincip i forbindelse med det aktuelle projekt. Forsigtighedsprincippet er nærmere beskrevet i vejledningen "Forvaltning af forsigtighedsprincip ved miljøscreening, planlægning og byggesagsbehandling", som kan findes på hjemmesiden www.energinet.dk.

I vejledningen beskrives nogle afstande fra forskellige typer højspændingsanlæg (målt fra tracémidte), hvor magnetfelterne erfaringsmæssigt kan antages at være små. Er man uden for disse afstande ved nye boliger og institutioner, hvor børn opholder sig, er forsigtighedsprincippet opfyldt. I modsat fald skal der redegøres nærmere for magnetfelternes størrelse, og det kan være nødvendigt at vurdere mulige tiltag for at mindske magnetfelterne. Med det udpegede planlægningsbælte er det muligt at holde sig udenfor de i vejledningen nævnte afstande.

[...]

Magnetfelter ved kabler

Magnetfelter fra jordkabler er større end magnetfelter fra en tilsvarende luftledning (samme spændingsniveau og strøm), når der måles lige over eller tæt ved kablerne. Magnetfelter ved jordkabler aftager imidlertid hurtigere med afstanden til anlægget end felter ved en tilsvarende luftledning. Det skyldes, at de enkelte strømførende ledere i et kabelsystem kan placeres tættere ved hinanden end de tilsvarende ledere i en luftledning.

Afværgeforanstaltninger og vurdering

[...]

Vurdering:

Planlægningen vurderes at være uden væsentlig betydning for befolkning og menneskers sundhed.

I det aktuelle projekt er forsigtighedsprincippet overholdt, idet det allerede i planlægningsfasen har været muligt at fastlægge en linjeføring, så ingen boliger eller børneinstitutioner berøres af felter på størrelse med udredningsværdien.

Det vurderes, at kabelanlæg og -drift ikke vil have væsentlige negative konsekvenser for rekreative interesser undtagen kortvarigt i anlægsfasen."

I miljørapportens afsnit 4.2, side 24, er gengivet en figur, der viser magnetfeltet for et 220 kV-vekselstrømskabel (årsgennemsnittet af magnetfeltet i 1 me-

30. august 2012

J.nr 1011-12-3-185

TML -EKN

Side 16 af 43

ters højde og med afstanden fra tracémidte). Det fremgår, at magnetfeltet i en afstand af ca. 15 meter og mere fra tracémidte er mindre end 0,4 mikrottesla.⁸

Energinet.dk ansøgte den 20. august 2010 Klima- og Energiministeriet om tilladelse til at bygge ilandføringsanlægget for Anholt havvindmøllepark, jf. § 4 i lov om Energinet.dk. Energinet.dk henviste i ansøgningen til, at planen for etablering af ilandføringsanlægget fandtes i Energinet.dk's Anlægsrapport 2009/10 og Systemplan 2009, jf. lov om Energinet.dk § 4, stk. 2.

Klima- og Energiministeriet anmodede Energistyrelsen om at vurdere ansøgningen fra Energinet.dk og udarbejde en indstilling om sagen til brug for ministerens beslutning. Energistyrelsen sagsbehandlede herefter ansøgningen i efteråret 2010 og udarbejdede den 6. december 2010 en indstilling til ministeren.

30. august 2012

J.nr 1011-12-3-185

TML –EKN

Side 17 af 43

På Energiklagenævnets anmodning har Klima-, Energi- og Bygningsministeriet i breve af 13. april 2012 og 15. juni 2012 redegjort nærmere for sagsbehandlingen af Energinet.dk's ansøgning. Ministeriet har henvist til en e-mailkorrespondance mellem Energistyrelsen og Energinet.dk i efteråret 2010. Ministeriet har oplyst, at der mange gange i perioden fra ansøgningen blev indsendt og til Energistyrelsen færdiggjorde sin indstilling til ministeren var dialog mellem styrelsen og Energinet.dk om forståelsesmæssige afklaringer og uddybende oplysninger. Energinet.dk har bl.a. telefonisk oplyst over for Energistyrelsen, at screeningen til brug for første fravalg af de undersøgte nettilslutningsalternativer indeholdte et budget, og at budgettet for nettilslutning i Åstrup udviste en merpris på 200 mio.kr. i forhold til den valgte 220 kV-forbindelse.

Energistyrelsen har på Energiklagenævnets forespørgsel i brev af 29. juni 2012 til Energiklagenævnet uddybende redegjort for sagsoplysningen af ansøgningen, herunder dialogen med Energinet.dk. Energistyrelsen har oplyst, at man udover de to udbudte kabelforbindelser på henholdsvis 150 kV og 220 kV havde særlig fokus på alternativet med anvendelse af eksisterende kabler. Styrelsen vurderede, at de samlede drifts- og investeringsomkostninger ikke ville være lavere end for det ansøgte 220 kV projekt. Man fandt derfor ikke grundlag for at anmode Energinet.dk om at analysere brugen af den eksisterende forbindelse fra Åstrup nærmere eller sende denne i udbud som et tredje alternativ (til etablering af en ny 150 kV- eller 220 kV forbindelsen fra Grenå nord til Trige). Energistyrelsen vurderede internt, at omkostningerne ved at foretage fornødne forstærkninger af den eksisterende 150 kV-forbindelse fra Åstrup over Mesballe til Trige ville være minimum 200 mio. kr., da forbindel-

⁸ Dansk Energi har på sin hjemmeside en henvisning til forskellige publikationer mv. om magnetfelter: <http://www.danskeenergi.dk/Soegeresultat.aspx?q=magnetfelt>

sen skulle forstærkes med et ekstra 150 kV-kabel fra Åstrup til Mesballe, og da der skulle etableres et spændingsudjævningsanlæg (SVC-anlæg). Hertil kom eventuel forstærkning af strækningen Mesballe til Trige. Energistyrelsen har efter det oplyste ikke forholdt sig til, om det ville være teknisk muligt at foretage nettilslutning i Åstrup.

Advokat Helle Carlsen rettede på vegne af sine klienter henvendelse ved breve af 2. november 2010 og 13. december 2010 til Klima- og Energiministeriet i anledning af den verserende behandling af Energinet.dk's ansøgning om tilladelse til etablering af ilandføringsanlægget. Det blev gjort gældende, at den ansøgte tilladelse var unødvendig, da den eksisterende 150 kV-forbindelse fra Åstrup til Trige via Mesballe kunne anvendes i stedet, og at Energinet.dk ikke havde godtgjort, at denne forbindelse ikke kunne anvendes. Advokat Helle Carlsen henviste også til, at Energinet.dk var inhabil i forhold til at undersøge tilslutningsmulighederne for havvindmølleparken. Det skyldtes, at Energinet.dk i 2008 i forbindelse med uenighed med det regionale transmissionsselskab Vestjyske Net om ejerskabet til ilandføringsanlægget for vindmølleparken Horns Rev II havde tilkendegivet ønske om, at man fremover altid blev ejer af ilandføringsanlæg, hvilket efter lovgivningen kun er muligt, hvis kabelanlægget får en spænding på over 150 kV.

Klagerne har endvidere haft foretræde for Energipolitisk Udvalg (nu Klima-, Energi- og Bygningsudvalget).

Klima- og Energiministeriet godkendte ved den ny påklagede afgørelse af 19. januar 2011 det ansøgte ilandføringsanlæg for Anholt havvindmøllepark.

Klagerne [XXX] og [XXX] havde også klaget til Natur- og Miljøklagenævnet over ovennævnte kommuneplanstillæg, der udlagde et planlægningsbælte til landkablet. Klagen angik blandt andet, at alternative placeringer af ledningstraceet ikke var behandlet af kommunerne. Ved afgørelse af 29. juni 2011 fandt Natur- og Miljøklagenævnet, at der ikke kunne gives medhold i klagen.

Sikkerhedsstyrelsen gav, som tidligere nævnt ovenfor, den 12. december 2011 tilladelse til Energinet.dk til ved ekspropriation at erhverve ret at nedgrave dele af landkablet på blandt klagerens ejendomme. Sikkerhedsstyrelsen tog i den forbindelse stilling til det konkrete valg af areal, dvs. hvilke ejendomme respektive linjeføring og fremgangsmåde, der inden for rammerne af den fysiske planlægning skulle foretrækkes til placeringen af anlægget. Om linjeføringen på klageren [XXX] ejendom fremgår det af Sikkerhedsstyrelsens afgørelse følgende:

”[...]

Planlægningsbæltet betyder, at det er vanskeligt helt at placere linjeføringen uden for ejendommen. Omkring ejendommen findes to veje, som kablet skal

30. august 2012

J.nr 1011-12-3-185

TML –EKN

Side 18 af 43

passere ved en styret underboring. Det er nødvendigt, at underboringen krydser vejene så vinkelret som muligt og ikke vejens længde retning.

For så vidt angår spørgsmålet om afstanden til [XXX] bolig fremgår det af figur 5 i miljørapporten (s. 24) til kommuneplantillæg nr. 4, at årsgennemsnittet af et magnetfelt for et 220 kV vekselstrømsanlæg i flad forlægning uden for en afstand på i hvert fald 15 meter vil være mindre end 0,4 mikrottesla (udredningsværdien). Da afstanden fra kablet til [XXX] bolig er omkring 40 meter, må det derfor antages, at forsigtighedsprincippet er overholdt også for denne ejendom.

[...]"

30. august 2012

J.nr 1011-12-3-185

TML –EKN

Kommissarius for Statens Ekspropriationer i Jylland har den 28. marts 2012 gennemført ekspropriationsforretningen hos de af klagerne, der ikke forinden havde indgået en aftale med Energinet.dk om ret til nedgravning af landkablet på deres ejendomme, herunder hos klageren [XXX].

Side 19 af 43

Energinet.dk har herefter færdiggjort landkabelforbindelsen.

Den påklagede afgørelse

Af Klima- og Energiministeriets afgørelse af 19. januar 2011 fremgår bl.a. følgende:

"[...]

Klima- og Energiministeriets afgørelse

...

Samlet set vurderes, at anlægget er helt nødvendigt for at ilandføre strømmen fra den kommende havvindmøllepark. Samtidig er den valgte løsning den billigste af de undersøgte alternativer.

På baggrund af vedlagte notat af 6. december 2010 med indstilling fra Energistyrelsen, giver klima- og energiministeren hermed godkendelse til bygning af ilandføringsanlæg for Anholt havvindmøllepark med en overføringskapacitet på 400 MW og som i øvrigt beskrevet i Energinet.dk's ansøgning af 20. august 2010 på de vilkår, som er anført i Energistyrelsens indstilling.

Godkendelsen gives i henhold til § 4, stk. 1, jf. § 4, stk. 3, i Lov om Energinet.dk.

...

[...]"

Afgørelsen er truffet på baggrund af en indstilling fra Energistyrelsen. Af styrelsens indstillingsnotat af 6. december 2010 fremgår bl.a. følgende:

”[...]

Energistyrelsens indstilling

Energistyrelsen har gennemgået og drøftet projektet med ansøger. Drøftelserne har koncentreret sig om forståelsen og udvælgelsen af det valgte projekialternativ og for projektets økonomi. Behovet for at etablere tilslutning af havvindmølleparken til nettet på land er givet i ministerielt pålæg af 30. oktober 2008. Samlet set vurderer Energistyrelsen, at den mest fordelagtige projektløsning er valgt. Det indstilles derfor, at Energinet.dk i henhold til § 4 i Lov om Energinet.dk meddeles godkendelse til bygning af ilandføringsanlæg for Anholt havvindmøllepark som beskrevet i ansøgning af 20. august 2010 og i øvrigt på nedenstående vilkår:

- Nærværende godkendelse bortfalder, såfremt projektet ikke er påbegyndt inden udgangen af 2011.
- Såfremt der på et senere tidspunkt påtænkes væsentlige ændringer af projektet skal dette meddeles Klima- og Energiministeriet og Energistyrelsen uden unødige forsinkelser, således at der så tidligt som muligt kan tages stilling til sådanne ændringer.

...

[...]”

Klima- og Energiministeriets afgørelse af 19. januar 2011 og Energistyrelsens indstillingsnotat af 6. december 2010 er vedlagt som bilag 1 til denne afgørelse.

Klagerens synspunkter og bemærkninger

Klagerne, der er repræsenteret ved advokat Helle Carlsen, finder, at Klima- og Energiministeriets afgørelse af 19. januar 2011 er ugyldig og bør ophæves eventuelt således, at sagen hjemvises til ministeriet til fornyet behandling. Til støtte herfor har klagerne navnlig anført følgende to hovedsynspunkter:

- Der foreligger ikke tilstrækkelig dokumentation for behovet for etablering af det tilladte ilandføringsanlæg over land. Der er således ikke hjemmel til at meddele tilladelse i henhold til lov om Energinet.dk § 4, stk. 1, jf. stk. 3. Afgørelsen bør derfor ophæves.
- Ministeriets og Energistyrelsens sagsoplysning har været utilstrækkelig. Det dokumentationsgrundlag, som tilladelsen er givet på, er udarbejdet af Energinet.dk, som er inhabil. Ministeriets afgørelse er truffet alene på baggrund af materiale, undersøgelser og oplysninger fremlagt og vurderet af Energinet.dk. Ministeriet har herved tilsidesat sin pligt til at oplyse sagen i fornødent omfang. Afgørelsen bør derfor ophæves, og sagen bør hjemvises til ministeriet til fornyet behandling med hen-

30. august 2012

J.nr 1011-12-3-185

TML -EKN

Side 20 af 43

stilling om, at der indhentes oplysninger og dokumentation via uafhængig kilde og ikke via Energinet.dk. Det gælder navnlig undersøgelse af, om transformerstationen i Åstrup kan anvendes som tilslutningspunkt i stedet for Trige, herunder om den eksisterende 150 kV-forbindelse fra Åstrup via Mesballe til Trige kan anvendes alternativt til det godkendte projekt og til en tilsvarende eller lavere pris.

Klagerne har i klagen og i efterfølgende indlæg i sagen uddybet ovennævnte hovedsynspunkter nærmere og har anført navnlig følgende:

- Den løsning med etablering af et nyt 220 kV-landkabel, som Energinet.dk ansøgte om, tager højde for såvel uheldige som ukendte driftssituationer. Det er dog ikke i overensstemmelse med det meddelte pålæg efter lov om Energinet.dk § 4, stk. 6, at anbefale et sådant anlæg, når henses til de massive omkostninger herved. Den anbefalede løsning er derfor i strid med formålet med Energinet.dk i henhold til lov om Energinet.dk. § 2, stk.1, hvorefter Energinet.dk har til formål at sikre en effektiv drift af det overordnede transmissionssystem. Heri ligger et krav om, at driften heraf skal være omkostningseffektiv. Energinet.dk har anbefalet den løsning, som er dyrest, og som tager udgangspunkt i ikke afprøvet teknik ved valget af et spændingsniveau på 220 kV, som ellers ikke anvendes i Danmark. Af rapporten af 27. november 2008 om nettilslutning fremgår, at nettilslutning i Trige er omkostningstung på grund af afstanden til havvindmølleparken. Desuden er det risikabelt kun at etablere ét kabel, da afbrud eller nedbrud af kablet vil betyde en fuldstændig udkobling af elproduktionen fra havvindmølleparken til det centrale elnet i Danmark med økonomisk tab til følge.
- Energinet.dk har valgt det højeste niveau af tekniske løsninger på sø- og landkablet. Det er imidlertid ikke det, der fremgår af ministeriets pålæg til Energinet.dk om planlægning af et ilandføringsanlæg. Placeringen af Anholt havvindmøllepark er sket ud fra en forudsætning om, at det var den billigste løsning, og at Energinet.dk derfor bør anvende den uudnyttede kapacitet i den eksisterende 150 kV-forbindelse på Djursland i det omfang, at det er teknisk muligt, og at det ikke tilside-sætter forsyningssikkerheden. Energinet.dk og ministeriet har ikke tilbundsgående undersøgt de tekniske muligheder og økonomiske omkostninger ved at anvende den eksisterende 150 kV-forbindelse fra Åstrup via Mesballe til Trige.
- Efter lov om Energinet.dk § 4, stk. 1, skal der foreligge et tilstrækkeligt behov for at etablere et nyt transmissionsanlæg som det nye 220 kV-landkabelanlæg. Dette er ikke tilfældet i den foreliggende sag. Det er

30. august 2012

J.nr 1011-12-3-185

TML –EKN

Side 21 af 43

ikke nødvendigt at etablere et nyt kabeltracé. Den eksisterende 150 kV-forbindelse fra Åstrup via Mesballe til Trige kan anvendes og har den fornødne kapacitet til også at kunne transportere havvindmølleparkens elproduktion til Trige.

- Energinet.dk har ikke fremlagt et tilstrækkeligt oplyst grundlag for at afvise anvendelsen af den eksisterende 150 kV-forbindelse fra Åstrup via Mesballe til Trige med tilhørende opgradering heraf. Etableringen af den eksisterende 150 kV-forbindelse i år 2000 skete for at sikre overførselskapacitet for kommende større elproduktionsanlæg på eller ved Djursland, da Djursland hverken ultimo sidste årtusinde eller nu har været planlagt udvidet med større effektkrævende industri mv. Det fremgår intetsteds af det fremlagte materiale, at det ikke teknisk eller økonomisk er mindst lige så rentabelt at anvende den eksisterende 150 kV-forbindelse, som ikke anvendes til forsyning af Djursland, jf. NRGi Net A/S' skrivelse af 26. februar 2010. Det fremhæves i den forbindelse, at nye transmissionsanlæg ikke må anlægges og ikke kan anlægges, medmindre disse er nødvendige med henblik på at sikre almenvellet, jf. grundlovens § 73, hvilket ikke er tilfældet med det ansøgte 220 kV-landkabelanlæg. Betingelserne for at kræve ekspropriation er ikke til stede. Klima- og Energiministeriets afgørelse er truffet i henhold til lov om Energinet.dk i henhold til lovens § 4, stk. 1, jfr. § 4, stk. 3 og skal indeholde en afvejning af, hvorvidt anlægget er nødvendigt af hensyn til almenvellet. Ved den truffe afgørelse har ministeriet reelt vurderet betingelsen for, om den efterfølgende ekspropriation er i overensstemmelse med grundlovens § 73.
- Klima- og Energiministeriet har tilsidesat sin pligt til at sagsoplyse sagen ordentlig, før der blev truffet afgørelse. Ministeriet har derved tilsidesat officialprincippet. Afgørelsen af 19. januar 2011 er meddelt på et ikke tilstrækkeligt oplyst grundlag, idet der ikke er foretaget beregninger på, om det allerede eksisterende kabelanlæg fra Åstrup til Trige via Mesballe på 150 kV kan anvendes i stedet. Det er således ikke dokumenteret, at der er et behov for det nye ilandføringsanlæg på 220 kV, og det er et krav efter lov om energinet.dk § 4, stk. 1. Anlægget er derfor ikke nødvendigt. Energistyrelsen, der har udarbejdet indstilling i sagen til ministeren, har ikke udøvet et selvstændigt skøn. Ministeriet og styrelsen har lagt Energinet.dk's oplysninger mere eller mindre uprøvet til grund. Energinet.dk er imidlertid inhabil i sagen. Det skyldes, at Energinet.dk i forbindelse med etableringen af havvindmølleparken Horns Rev II i 2008 – umiddelbart før opstarten på projektet med Anholt havvindmøllepark – over for ministeren gjorde krav på at eje ilandføringsanlægget på 150 kV. Ministeren afslog dette, da det regionale transmissionsselskab havde bevilling til at drive og eje trans-

30. august 2012

J.nr 1011-12-3-185

TML –EKN

Side 22 af 43

missionsanlæg på op til 150 kV. Herefter anmodede Energinet.dk ministeren om at ændre loven, så Energinet.dk fremover altid blev ejer af ilandføringsanlæg – uanset spændingsniveau. Det afslog ministeren. Når Energinet.dk derfor i den foreliggende sag har vurderet, at ilandføringsanlægget skal have en spænding på 220 kV, så skyldes det alene ønsket om, at Energinet.dk bliver ejer af anlægget. Det er usagligt, og man kan ikke fæste lid til, at Energinet.dks oplysninger om, at 220 KV-forbindelsen er den bedste og billigste, er korrekte. Der er derfor en skærpet oplysnings-/undersøgelsespligt for ministeriet.

30. august 2012

J.nr 1011-12-3-185

TML –EKN

Side 23 af 43

- Klima- og Energiministeriet burde have pålagt Energinet.dk at dokumentere sine skøn over alternative løsninger, som ville medføre, at Energinet.dk ikke blev ejer af det landfaste ilandføringsanlæg. En undersøgelse skal i øvrigt indeholde dokumenterede konkrete oplysninger om de alternative løsningsmodeller, når henses til de store økonomiske konsekvenser et sådant anlæg har. Ministeriets og Energistyrelsens undersøgelse heraf opfylder ikke dette krav. Kravene til den konkrete undersøgelse er skærpede som følge af den klare interessekonflikt. Det bestrides, at det i rapporten om nettilslutning omtalte åbne valg mellem 150 kV og 220 kV har indflydelse på denne vurdering. Landkabler på 150 kV niveau er efterspurgt i en sådan grad, at prisen er steget markant i løbet af det forgange årti. Den anbefalede løsning med det åbne valg mellem de to spændingsniveauer var derfor ikke et reelt åbent valg, når alene den økonomiske interesse/forudsætning var afgørende for dette valg.
- Det bestrides, at det godkendte anlæg er det teknisk og økonomisk mest effektive ilandføringsanlæg. Det fremhæves i den forbindelse, at det i ansøgningsgrundlaget er anført, at den anbefalede og efterfølgende godkendte løsning er det dyreste alternativ. Det fremhæves endvidere, at etableringen af ét landkabel i stedet for to eller flere på et lavere spændingsniveau reducerer afsætningseffektiviteten fra havmølleparken, idet enhver udkobling af jordkablet afskærer overførsel af strømproduktionen til det overordnede transmissionsanlæg ved Trige og dermed salget af strømmen.

Klageren [XXX], der ikke er repræsenteret ved advokat, har i det væsentlige tilsluttet sig ovennævnte klagepunkter. Han har derudover gjort følgende gældende:

- Magnetfeltet omkring 220 kV landkablet vil være så kraftigt i hans bolig på grunden, at der er potentiel sundhedsfare for ham. Derfor er ministeriets afgørelse ugyldig også af denne grund. Det er oplyst, at kablet er trukket kun ca. 42 meter fra hans bolig.

- Klageren [XXX] har tilsluttet sig dette klagepunkt. Hendes bolig ligger dog ca. 250 meter fra kablet, men hun har bistader placeret på grunden, hvor kablet er lagt. Hun gør gældende, at magnetfeltet generer/umuliggør biernes kommunikation og derved begrænser biernes trækområde.

Energinet.dk's synspunkter og bemærkninger

Energinet.dk finder, at den påklagede afgørelse skal stadfæstes. Energinet.dk har til støtte herfor overordnet gjort følgende synspunkter gældende:

- Ilandføringsanlægget er etableret efter påbud fra ministeren, jf. lovens § 4, stk. 6, jf. § 4, stk. 1. Der er derfor ikke grund til at tage stilling til, om der er behov for anlægget. Sagen drejer sig om, hvorvidt det konkrete projekt med 220 kV-kablet er nødvendigt til opfyldelse af påbuddet fra ministeren, jf. § 4, stk. 1, og om ministeren derfor med rette har godkendt ansøgningen efter § 4, stk. 3.
- Det konkrete projekt med landkablet på 220 kV fra Grenå Nord til Trige baserer sig på en teknisk rapport, som Energinet.dk har udarbejdet i 2008 om nettilslutning og den efterfølgende business case fra 2009. Energinet.dk er lovgivningsmæssigt udpeget som offentlig virksomhed med opgave at udbygge bl.a. de overordnede eltransmissionsanlæg i Danmark. Virksomhedens forundersøgelser beror derfor på et sagkundskab inden for dette område. Man har undersøgt alle mulige tilslutningspunkter og har vurderet, at Trige var det bedst egnede tilslutningspunkt. Man har vurderet, at der ikke (som foreslået af klagerne) bør ske tilslutning i Åstrup i den eksisterende 150 kV forbindelse. Det skyldes tekniske forhold (kortslutningseffekt, store spændingsvariationer, når havvindmølleparkens produktion slår til og fra, og at den eksisterende 150 kV forbindelse ikke har den overføringsevne, som kablerne maksimalt kan have). Overføringsevnen er reduceret som følge af dybe underboringer under vandløb mv., hvorved afkølingsmuligheden for kablerne er svagere, hvorfor de ikke kan overføre den maksimale effekt, som kablerne ellers er designet til. Energinet.dk har endvidere vurderet, at den eksisterende forbindelse kan overføre 240 MW. Vindmølleparken har en effekt på 400 MW, hvortil kommer den effekt, der allerede i dag overføres lokalt i ledningerne. Klagernes ekspertudtalelse fra en lektor ved Aalborg Universitet siger kun noget om, hvad kablerne maksimalt er designet til at kunne overføre. Udtalelsen tager udtrykkeligt forbehold for underboringer, jordforhold mv., der kan føre til nedsættelse af overføringsevnen. Energinet.dk har fremlagt en mail fra lektoren, der viser, at han føler, at klagerne har misbrugt hans udtalelse usagligt. Energinet.dk har fra 150 kV-forbindelsens

30. august 2012

J.nr 1011-12-3-185

TML -EKN

Side 24 af 43

ejer fremlagt dokumentation for, at denne forbindelse rent faktisk anvendes. Man har lavet et økonomisk skøn over, hvad det ville koste, at forstærke 150 kV-forbindelsen, så den kunne bruges. Der skal lægges et ekstra kabel og etableres et SVC-anlæg til udjævning af de store spændingsforskelle. Det vil samlet koste 195 mio. kr. mere at anvende den eksisterende 150 kV forbindelse med nødvendige forstærkninger, end hvad den nye 220 kV landkabel forbindelse koster at etablere. Der er derfor valgt den tekniske bedste og den økonomisk billigste løsning.

- Energistyrelsen og ministeriet har overholdt officialprincippet om nødvendig sagsoplysning. Sagen er tilstrækkeligt belyst. Energinet.dk er en offentlig, sagkyndig virksomhed, der har til opgave at udbygge bl.a. eltransmissionnettet. Ministeriet har derfor kunnet stole på Energinet.dk's oplysninger og ekspertise og lægge oplysninger i nettilslutningsrapporten om valg af nettilslutningssted mv. til grund. Energinet.dk er ikke, som hævdet af klagerne, inhabil. Man har ikke ønsket at eje landkablet for hver en pris. Det var andre forhold i 2008 omkring havvindmølleparken Horns Rev II, der gjorde, at man ønskede at eje ilandføringsanlægget og udtrykte ønske om også fremover at eje sådanne. Der er ingen økonomiske motiver hertil. Rapporten om nettilslutning blev udarbejdet på baggrund af et teknisk forprojekt, hvor også Midtjyske Net, der er bevillingshaver til den eksisterende 150 kV forbindelse fra Åstrup til Trige, deltog. Der blev udbudt både en 150 kV forbindelse og en 220 kV forbindelse. Valget af spændingsniveau afgjorde, om det blev Energinet.dk eller Midtjyske Net, der blev ejere. En opgradering og forstærkning af den eksisterende 150 kV forbindelse fra Åstrup til Trige via Mesballe blev ikke udbudt, da den indledende screening i nettilslutningsrapporten fra 2008 fravalgte dette alternativ. Efterfølgende har Energinet.dk dog i 2010 i forbindelse med ministerspørgsmål fra klagerne udarbejdet et økonomisk overslag, der viser, at Åstrup-alternativet er 195 mio.kr. dyrere end det ansøgte projekt for ilandføringsanlægget. Dette overslag er ikke sendt til ministeriet/styrelsen, men man har drøftet det telefonisk med Energistyrelsen i forbindelse med behandlingen af ansøgningen i efteråret 2010. Det var derfor berettiget, at man har fravalgt dette alternativ og ikke undersøgt det yderligere.

30. august 2012

J.nr 1011-12-3-185

TML –EKN

Side 25 af 43

Midtjyske Net A/S' synspunkter og bemærkninger

Midtjyske Net A/S har i forbindelse med partshøring meddelt Energiklagenævnet, at selskabet og N1 A/S ikke har bemærkninger til sagen.

Klima-, Energi- og Bygningsministeriets udtalelse til sagen

Ministeriet har i anledning af klagen udtalt, at afgørelsen bør stadfæstes. Ministeriet har navnlig henvist til følgende:

- Der er valgt det bedste og billigste ilandføringsanlæg.
- Der er redegjort nærmere for Energistyrelsens sagsbehandling. Styrelsen har ikke uprøvet lagt Energinet.dk's oplysninger i sagen til grund. En sagskyndig civilingeniør (stærkstrømsteknik og planlægning) og en fuldmægtig med uddannelsesmæssig baggrund som cand. techn. soc.⁹ i styrelsen har sagsbehandlet ansøgningen. Der er telefonisk indhentet oplysninger fra Energinet.dk. Budgettet, som Energinet.dk har udarbejdet, for forstærkning af den eksisterende 150 kV-forbindelse har man drøftet telefonisk med Energinet.dk. Der er ikke udarbejdet notat om den telefoniske gennemgang, hvilket styrelsen har beklaget over for Energiklagenævnet. Man vurderede ved gennemgangen af sagen, at klagerne alternativ (den eksisterende 150 kV forbindelse fra Åstrup til Trige via Mesballe) ville koste ca. 200 mio. kr. at opgradere med et SVC-anlæg og et ekstra kabel, hvilket man har skønnet nødvendig. Det er derfor i orden, at Energinet.dk ikke har undersøgt dette alternativ yderligere.

30. august 2012

J.nr 1011-12-3-185

TML –EKN

Side 26 af 43

Retsgrundlaget

Energinet.dk er en selvstændig offentlig virksomhed, der ejes af staten (klima-, energi- og bygningsministeren). Energinet.dk er etableret i henhold til og reguleret af lov om Energinet.dk¹⁰. Af lovens § 1 fremgår bl.a. følgende:

”§ 1. Klima-, energi- og bygningsministeren kan oprette Energinet.dk som en selvstændig offentlig virksomhed.

Stk. 2. Den overordnede infrastruktur på el- og gasområdet, som varetages af Energinet.dk, skal forblive i offentlig eje.

Stk. 3. Klima-, energi- og bygningsministeren kan ændre Energinet.dks navn.”

Virksomheden hed oprindeligt Energinet Danmark. Navnet er efterfølgende ændret til det nuværende navn: Energinet.dk.

Energinet.dk ejer blandt andet det overordnede eltransmissionsnet på 400 kV i Danmark og har til formål at sikre en effektiv drift og udbygning af den overordnede infrastruktur på elområdet.

Energinet.dk skal sørge for at opretholde den overordnede forsyningssikkerhed på blandt andet elområdet og udbygge den overordnede danske infra-

⁹ En universitetsuddannelse, der kan gennemføres på den Teknologisk-samfundsvidenskabelig planlægningsuddannelse på Roskilde Universitet (RUC).

¹⁰ Lovbekendtgørelse nr. 1097 af 8. november 2011 om Energinet.dk.

struktur på elområdet. Formålet med og opgavevaretagelsen for Energinet.dk fremgår af lov om Energinet.dk, § 2, stk. 1 og stk. 2:

”§ 2. Energinet.dks formål er at sikre en effektiv drift og udbygning af den overordnede infrastruktur på el- og gasområdet og at sikre åben og lige adgang for alle brugere af nettene.

Stk. 2. Energinet.dk varetager efter reglerne i denne lov samt efter reglerne i lov om elforsyning, lov om fremme af vedvarende energi og lov om naturgasforsyning og med baggrund i en sammenhængende og helhedsorienteret planlægning systemansvarlig virksomhed og eltransmissionsvirksomhed, herunder opgaven som uafhængig systemoperatør, og gastransmissionsvirksomhed. Endvidere varetager Energinet.dk administrative opgaver vedrørende miljøvenlig elektricitet i medfør af lov om elforsyning og lov om fremme af vedvarende energi. Energinet.dk kan endvidere varetage gasdistributions-, gaslager- og gasopstrømsrørledningsvirksomhed.

[...]”

30. august 2012
J.nr 1011-12-3-185
TML –EKN

Side 27 af 43

Bemærkningerne til lovforslaget¹¹, der er grundlag for bestemmelsen i lovens § 2, beskriver Energinet.dk's opgaver således:

”[...]

Energinet Danmarks opgaver fremgår fortrinsvis af elforsyningslovens kapitel 5 og naturgasforsyningslovens kapitel 3. Det følger heraf, at Energinet Danmark har et overordnet ansvar for at opretholde en sikker og effektiv el- og gasforsyning og at bidrage til at sikre de bedst mulige betingelser for konkurrence i el- og gasmarkedet. Energinet Danmark skal samtidig sørge for at koordinere og opfylde en række offentlige forpligtelser, herunder udbetaling af pristillæg til vindmøller og decentral kraft-varme m.v. Endvidere skal den systemansvarlige virksomhed forestå en sammenhængende og helhedsorienteret planlægning, som kan danne grundlag for en vurdering af miljøforhold, markedsforhold, forsyningssikkerhed, energibesparelser, forskning og udvikling i forbindelse med et miljøvenligt og sikkert energiforsyningssystem.

[...]”

Om udbygning af transmissionsnettet bestemmer lovens § 4 følgende:

”§ 4. Etablering af nye transmissionsnet og væsentlige ændringer i bestående net kan ske, hvis der er et tilstrækkeligt behov for udbygningen, herunder at udbygningen sker med sigte på øget forsyningssikkerhed, beredskabsmæssige hensyn, skabelse af velfungerende konkurrencemarkeder eller indpasning af vedvarende energi, eller hvis projektet er nødvendigt til opfyldelse af pålæg i medfør af stk. 6.

¹¹ Lovforslag 2004-2005, L82 (Forslag til lov om Energinet Danmark).

Stk. 2. Udbygning i henhold til stk. 1 skal forinden påbegyndelse være be-
lyst i en plan, som samtidig skitserer det fremtidige behov for transmissi-
onskapacitet. Planen skal indsendes til klima-, energi- og bygningsministe-
ren, inden udbygning i henhold til stk. 1 kan påbegyndes. Udbygning kan
tidligst påbegyndes 6 uger efter planens indsendelse.

Stk. 3. Klima-, energi- og bygningsministeren kan bestemme, at udbygning-
en i henhold til stk. 1 kræver godkendelse af klima-, energi- og bygnings-
ministeren.

Stk. 4. ...

[...]

Stk. 6. Klima-, energi- og bygningsministeren kan pålægge Energinet.dk at
anlægge, udbygge og drive eltransmissionsanlæg samt søledningsanlæg til
varetagelse af elforsyningssikkerheden på mindre øer.

[...]"

30. august 2012

J.nr 1011-12-3-185

TML –EKN

Side 28 af 43

Af lovforarbejderne til bestemmelsen i lovens § 4¹² fremgår bl.a. følgende:

"[...]

Bestemmelsens stk. 1 svarer i det store hele til bestemmelsen i § 21, stk.
1, i lov om elforsyning og § 13, stk. 1, i lov om naturgasforsyning. Det er de
samme kriterier, der skal lægges til grund, når der skal ske udbygning af
transmissionsnettet, uanset om udbygningen foretages af Energinet Dan-
mark eller andre ejere af transmissionsnet. Bestemmelsen i denne lov retter
sig alene mod Energinet Danmark. Det er fundet mest hensigtsmæssigt at
indarbejde de bestemmelser, der i mere snæver forstand relaterer sig til stør-
re anlægsinvesteringer, som skal foretages af Energinet Danmark, herunder
udbygningen af den overordnede infrastruktur, i lov om Energinet Danmark.

Bestemmelsen indebærer, at Energinet Danmark kan etablere nye trans-
missionsnet og foretage væsentlige ændringer i bestående net, hvis der er et
tilstrækkeligt behov for udbygningen, herunder at udbygningen sker med
sigte på øget forsyningssikkerhed, beredskabsmæssige hensyn, skabelse af
velfungerende konkurrencemarkeder og indpasning af vedvarende energi, el-
ler hvis projektet er nødvendigt til opfyldelse af pålæg i medfør af stk. 6. Det-
te spørgsmål skal, jf. stk. 2, forinden påbegyndelse af projektet være afklaret
i en plan, som samtidig skitserer det fremtidige behov for transmissionska-
pacitet, som indsendes til økonomi- og erhvervsministeren. Ministeren får
herigennem mulighed for at vurdere, hvorvidt det planlagte projekt er af en
sådan beskaffenhed, at det forudsætter ministerens godkendelse, jf. stk. 3.
Der kan blandt andet være tale om projekter, som kræver særlige store inve-
steringer, eller projekter som i væsentlig grad påvirker landets forsynings-
sikkerhed og samarbejde med udlandet eller i væsentlig grad influerer på

¹² Se note 10.

omgivelserne. Planer for væsentligere udbygninger af transmissionsnet m.v. forventes således fremlagt og indsendt i god tid og senest 6 uger forinden det planlagte projekt planlægges påbegyndt, således at ministeren kan tage stilling til, hvorvidt stk. 3 skal tages i anvendelse. Planlægningen, som Energinet Danmark skal foretage, sker dels efter bestemmelsen i elforsyningslovens § 28, stk. 2, nr. 7, dels efter naturgasforsyningslovens § 12, stk. 1, nr. 5. [...]"

I henhold til lovens § 22 kan følgende afgørelser og planer påklages til Energiklagenævnet:

"§ 22. Afgørelser truffet af klima-, energi- og bygningsministeren i medfør af § 4, stk. 3-5, kan, for så vidt angår eltransmissionsnet, påklages til Energiklagenævnet efter reglerne i §§ 89 og 91 i lov om elforsyning og, for så vidt angår gastransmissionsnet, efter reglerne i §§ 51 og 53 i lov om naturgasforsyning.

Stk. 2. Energinet.dk's udbygningsplan efter § 4, stk. 2, kan, i de tilfælde § 4, stk. 3, ikke finder anvendelse, påklages af enhver med en væsentlig og individuel interesse i udbygningsplanen efter reglerne nævnt i stk. 1. [...]"

For Klima- og Energiministeriets sagsbehandling af Energinet.dk's ansøgning om godkendelse af ilandføringsanlægget gælder det såkaldte *officialprincip*, der er et grundlæggende princip i forvaltningsretten. Det indebærer, at det påhviler den sagsbehandlende myndighed at oplyse sagen, herunder eventuelt ved at sørge for, at sagens parter medvirker hertil. Myndigheden kan ikke træffe afgørelse i sagen, før de nødvendige oplysninger foreligger. Officialprincippet er en garantiforskrift og er af væsentlig betydning for afgørelsens lovlighed og rigtighed. Utilstrækkelig sagsoplysning vil kunne bevirke, at afgørelsen må tilsidesættes som ugyldig.¹³

Energiklagenævnets begrundelse for afgørelsen

Ad Klagen fra [XXX] – klagefrist

[XXX] klage er modtaget hos Energiklagenævnet den 4. maj 2011. Klagen er således modtaget senere end 4 uger efter Klima- og Energiministeriets afgørelse af 19. januar 2011. Klage skal være indgivet skriftligt til Energiklagenævnet inden 4 uger efter, at afgørelsen, der klages over, er meddelt pågældende, jf. lov om Energinet.dk § 22, stk. 1, jf. lov om elforsyning § 89, stk. 4. Da ministeriet imidlertid ikke har meddelt sin afgørelse til [XXX], der ikke var

¹³ Officialprincippet, der også benævnes undersøgelsesprincippet, er en ulovbestemt retsregel, der er beskrevet nærmere i den juridiske litteratur. Der kan bl.a. henvises til bogen "Forvaltningsret" af Hans Gammeltoft-Hansen m.fl., Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2. udgave, 2002, side 447 ff., og bogen "Forvaltningsret – Sagsbehandling" af Jens Garde m.fl., Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 6. udgave, 2007, side 161 ff.

30. august 2012

J.nr 1011-12-3-185

TML –EKN

Side 29 af 43

adressat for afgørelsen, har klagefristen været suspenderet for [XXX] vedkommende. Energiklagenævnet betragter derfor klagen som rettidigt modtaget, og klagen behandles. Det bemærkes, at de øvrige klageres klage er modtaget inden udløbet af ovennævnte klagefrist på 4 uger fra ministeriets afgørelse.

Ad Lov om Energinet.dk § 4 – sagens retlige tema

Energinet.dk kan etablere nye eltransmissionsanlæg, hvis der er et tilstrækkeligt behov for udbygningen, eller hvis projektet er nødvendigt for at opfylde et pålæg fra klima-, energi- og bygningsministeren om at anlægge eller udbygge et eltransmissionsanlæg, jf. lov om Energinet.dk § 4, stk. 1, jf. stk. 6. Udbygningen skal belyses i en plan, der sendes til klima-, energi- og bygningsministeren, inden udbygningen kan påbegyndes. Udbygningen kan herefter tidligst påbegyndes 6 uger efter planens indsendelse til ministeren, jf. lovens § 4, stk. 2. Formålet med at sende planen til ministeren er, at ministeren herved får mulighed for at vurdere, om det planlagte projekt er af en sådan beskaffenhed, at det forudsætter ministerens godkendes efter lovens § 4, stk. 3. Ministeren har efter denne bestemmelse mulighed for at bestemme, at udbygningen kræver ministerens godkendelse. Det kan blandt andet være projekter, der kræver særligt store investeringer, eller projekter som i væsentlig grad påvirker landets forsyningssikkerhed.

Der er således ikke krav om, at Energinet.dk ansøger klima-, energi- og bygningsministeren om tilladelse til at iværksætte en planlagt udbygning af eltransmissionsnettet, medmindre ministeren i henhold til lovens § 4, stk. 3, har bestemt, at udbygningen kræver ministerens godkendelse.

I den foreliggende sag har den daværende klima- og energiminister givet Energinet.dk et pålæg efter lovens § 4, stk. 6, om at etablere et ilandføringsanlæg for Anholt havvindmøllepark. Det fremgår af pålægget, at det ikke fritager Energinet.dk for at indsende det konkrete ilandføringsprojekt til Klima- og Energiministeriet, jf. "§ 4" i lov om Energinet.dk. Det fremgår ikke klart af pålægget, om indsendelsen af projektet sker i medfør af lovens § 4, stk. 2, eller § 4, stk. 3. Energinet.dk har forstået pålægget således, at indsendelsen til ministeren sker i medfør af lovens § 4, stk. 3, dvs. til godkendelse. Indsendelsen er derfor udformet som en ansøgning om tilladelse til bygning af et nærmere bestemt ilandføringsanlæg. Det fremgår af den påklagede afgørelse af 19. januar 2011, at afgørelsen er truffet i medfør af lovens § 4, stk. 1, jf. stk. 3. Ministeren har således i hvert fald på dette tidspunkt bestemt, at udbygningen krævede ministerens godkendelse, jf. lovens § 4, stk. 3.

Energiklagenævnet finder, at klima- og energiministeren med rette har kunnet bestemme, at det af Energinet.dk ansøgte projekt om etablering af et nærmere bestemt ilandføringsanlæg krævede ministerens godkendelse i hen-

30. august 2012

J.nr 1011-12-3-185

TML –EKN

Side 30 af 43

hold til lovens § 4, stk. 3. Nævnet har herved lagt vægt på, at der er tale om et større projekt, der kræver særligt store investeringer, og som gennemføres som led i en energipolitisk aftale.

Med hensyn til retsgrundlaget for den påklagede afgørelse finder Energiklagenævnet, at klima-, energi- og bygningsministeren ved godkendelse efter lovens § 4, stk. 3, af en udbygning af eltransmissionsnettet, som ministeren i henhold til lovens § 4, stk. 6, har pålagt Energinet.dk at foretage, skal foretage en vurdering af, om det konkrete projekt for udbygningen er nødvendigt til opfyldelse af pålægget, jf. lovens § 4, stk. 1, sidste led. Da udbygningen af eltransmissionsnettet er pålagt Energinet.dk af ministeren, er det derfor ikke relevant at vurdere, hvorvidt der er behov for et ilandføringsanlæg, jf. lovens § 4, stk. 1, første led. Det relevante prøvelses tema i den foreliggende sag er herefter, hvorvidt det konkrete ilandføringsanlæg, som Energinet.dk ansøgte om den 20. august 2010, er nødvendigt til opfyldelse af ministerens pålæg af den 30. oktober 2008 til Energinet.dk.

30. august 2012

J.nr 1011-12-3-185

TML –EKN

Side 31 af 43

Energiklagenævnet finder, at der på baggrund af ordlyden af § 4, stk. 1, sidste led, jf. § 4, stk. 3, er overladt et vidt skøn til klima-, energi- og bygningsministeren ved vurderingen af, om et konkret projekt, der udbygger eltransmissionsnettet, er nødvendigt til opfyldelse af et pålæg om udbygningen. Ministeren skal derfor foretage en samlet vurdering af, om projektet er nødvendigt til opfyldelse af påbuddet. Der er ikke nærmere vejledning i lovens ordlyd eller forarbejder om, hvilke kriterier der kan indgå i dette skøn. Energiklagenævnet finder, at der i dette skøn kan indgå blandt andet elforsyningsmæssige kriterier i bred forstand, herunder forsyningssikkerhed, overordnede miljømæssige hensyn, tekniske kriterier, den konkrete tekniske løsnings hensigtsmæssighed og projektets økonomi. Med hensyn til projektets økonomi bemærker Energiklagenævnet, at Energinet.dk's formål blandt andet er at sikre en effektiv drift og udbygning af den overordnede infrastruktur på elområdet, og at elforsyningslovens¹⁴ § 1, stk. 1, opstiller en målsætning om at sikre forbrugerne adgang til billig elektricitet.

Klima- og energiministeren har ved den påklagede afgørelse af 19. januar 2011 vurderet, at det ansøgte ilandføringsanlæg var helt nødvendigt for at ilandføre strømmen fra den kommende havvindmøllepark. Ministeren fandt samtidigt, at den valgte løsning var den billigste af de undersøgte alternativer. Energistyrelsen har i sin indstilling i sagen til ministeren anført, at man har vurderet, at den mest fordelagtige projektløsning er valgt, herunder at det er godtgjort, at der var behov for yderligere kapacitet for at transmittere strømmen fra havvindmølleparken, og at Energinet.dk havde ansøgt om det billigste alternativ.

¹⁴ Lovbekendtgørelse nr. 279 af 21. marts 2012 med senere ændringer.

Energinet.dk har anført, at Energiklagenævnet bør udvise tilbageholdenhed ved prøvelsen af det skøn, der ligger til grund for klima- og energiministerens afgørelse af 19. januar 2011 om at godkende det ansøgte ilandføringsanlæg. Energinet.dk har til støtte herfor henvist til, at ministeriet og navnlig Energi-styrelsen, der har sagsforberedt sagen for ministeriet, har særlig sagkundskab indenfor energi- og forsyningsspørgsmål og besidder stor teknisk ekspertise.

Energiklagenævnet bemærker hertil, at nævnet som udgangspunkt foretager en fuldstændig prøvelse af såvel retlige som faktiske forhold, herunder skønsmæssige vurderinger. Energiklagenævnet er en uvildig og sagkyndig klagemyndighed. Nævnets medlemmer har et alsidigt kendskab til energimæssige forhold og har juridisk, teknisk og økonomisk sagkundskab. I sager som den foreliggende tiltrædes nævnet af sagkyndige med særlig økonomisk eller teknisk sagkundskab inden for elforsyning. Der foreligger ikke omstændigheder i den foreliggende sag, der gør, at nævnet finder grundlag for at fravige udgangspunktet om, at nævnet foretager en fuldstændig prøvelse af den påklagede afgørelse.

Det er herefter på dette retsgrundlag, at Energiklagenævnet foretager sin prøvelse af den påklagede afgørelse.

Ad Projektets økonomi

Klima- og energiministeren har begrundet den påklagede afgørelse med blandt andet, at det ansøgte ilandføringsanlæg er det billigste af de undersøgte alternativer.

Klagerne har bestridt, at klima- og energiministeren har givet tilladelse til den økonomisk mest fordelagtige løsning.

Energinet.dk har henvist til, at den valgte løsning med et 220 kV kabelanlæg – både som søkabel og landkabel – efter udbud af kabler har vist sig billigere end en løsning med 150 kV kabler. Energinet.dk har derudover henvist til, at man har opstillet et omkostningsbudget, der viser, at den eksisterende 150 kV forbindelse fra Åstrup til Trige via Mesballe, som er det alternativ klagerne har ønsket, ville koste 195 mio. kr. mere at benytte end den godkendte 220 kV løsning med nettilslutning i Trige.¹⁵

Energiklagenævnet finder efter en gennemgang af sagens akter fra ministeriet og Energi styrelsen og oplysningerne i sagen i øvrigt, herunder en nøje vurde-

¹⁵ Energinet.dk har i brev af 15. juni 2012 til Energiklagenævnet oplyst, at merprisen er 195 mio. kr. og ikke som tidligere oplyst 200 mio. kr. Forskellen på 5 mio. kr. skyldes afrunding og forskelle i opgørelsestidspunktet.

30. august 2012

J.nr 1011-12-3-185

TML –EKN

Side 32 af 43

ring af de af Energinet.dk udarbejdede omkostningsbudgetter for tilslutning i enten Trige, Mesballe eller Åstrup, at man ikke på baggrund af det sagsmateriale, som Klima- og Energiministeriet og Energistyrelsen havde tilvejebragt forud for, at den påklagede afgørelse blev truffet, med den fornødne sikkerhed kan konkludere, at det er godtgjort, at den ansøgte 220 kV løsning med nettilslutning i Trige var 195 mio. kr. billigere end nettilslutning i Åstrup i den eksisterende 150 kV forbindelse med forstærkninger. Energiklagenævnet vurderer dog, at nettilslutning i Åstrup og brug af den eksisterende 150 kV forbindelse med en påkrævet forstærkning med ekstra kabel og spændingsudjævningsanlæg (SVC) overvejende sandsynligt ikke var et billigere alternativ end den godkendte 220 kV løsning.

30. august 2012

J.nr 1011-12-3-185

TML –EKN

Der er dog visse aspekter, der ikke ses undersøgt af Energistyrelsen. Energistyrelsen har ved sin vurdering af den eksisterende 150 kV forbindelse fra Åstrup ikke indregnet betydningen af et større nettab ved at anvende et lavere spændingsniveau på 150 kV end det ansøgte 220 kV projekt, som alt andet lige taler for det godkendte 220 kV projekt. Det fremgår heller ikke, om man har regnet på en løsning med et 220 kV søkabel koblet til transformestationen i Åstrup og transformeret til den eksisterende 150 kV forbindelse til Trige forstærket med et ekstra 150 kV kabel og et spændingsudjævningsanlæg (SVC) i Åstrup. Endvidere er der ikke fuldstændig enighed om prisen for et SVC-anlæg, som Energinet.dk i sit budget vurderede ville koste 130 mio. kr., men som Energistyrelsen vurderede ville koste minimum 100 mio. kr. Energiklagenævnet finder samlet set, at den ansøgte 220 kV løsning med nettilslutning i Trige overvejende sandsynligt ikke var dyrere end alternativet med nettilslutning i Åstrup – uanset om man anvendte et 220 kV søkabel eller et 150 kV søkabel til dette alternativ. Nævnet finder, at Energistyrelsen har foretaget passende kontrolforanstaltninger af det ansøgte projekt og de fravalgte alternativer, også når der henses til den tekniske løsning og hensigtsmæssighed for de forskellige alternativer, jf. nedenfor afsnittet ”Projektets tekniske løsning”.

Side 33 af 43

Det er en forudsætning for ovennævnte vurdering af det godkendte projekts økonomi, at det var nødvendigt at forstærke den fravalgte 150 kV forbindelse fra Åstrup med dels et ekstra 150 kV kabel og dels et spændingsudjævningsanlæg (SVC) ved transformestationen i Åstrup. Denne forudsætning behandles i det følgende:

Klagerne har gjort gældende, at den eksisterende 150 kV forbindelse, der består af to parallelle ledningsforbindelser, har den fornødne overføringsevne til at kunne overføre havvindmølleparkens elproduktion på 400 MW, og at forbindelsen blev etableret for blandt andet at sikre fornøden overføringskapacitet fra kommende større elproduktionsanlæg på eller ved Djursland.

Energiklagenævnet finder det dog godtgjort, at det ville være nødvendigt at anlægge et ekstra 150 kV kabel på hele strækningen Åstrup – Mesballe – Trige, for at denne forbindelse ville have den fornødne kapacitet til transport af havvindmølleparkens elproduktion på 400 MW. Energiklagenævnet lægger i den forbindelse til grund, at overføringsevnen på den kabellagte del af strækningen Trige – Mesballe (ca. 6 km) er begrænset til 174 MVA¹⁶ pr. kabel, at den øvrige del af denne strækning, der består af ca. 20 km luftledning, har en overføringsevne på 210 MVA¹⁷ pr. ledning, samt at kabelforbindelsen fra Mesballe til Åstrup har en overføringsevne, der er begrænset til 129 MVA¹⁸ pr. kabel som følge af visse dybere underboringer og dermed nedsat varmeafledningsevne fra kablerne. Energiklagenævnet har lagt vægt på, at oplysningerne om begrænsning af overføringsevnen stammer fra anlæggets ejer, Midtjyske Net A/S ved driftsselskabet N1 A/S, og at de dybere underboringer på strækningen Mesballe – Åstrup i øvrigt er dokumenteret ved fremlæggelse af borelog fra NCC Danmark A/S, der har udført styrede underboringer af kablerne under Ryom Å og Ørum Å. Klagernes henvisning til oplysning om kablernes overføringsevne i henhold til kabelproducentens datablad med specifikationer for den anvendte kabeltype, samt henvisning til udtalelse fra lektor, civilingeniør Claus Leth Bak, Institut for Energiteknik ved Aalborg Universitet, om en samlet overføringsevne i kablerne fra Mesballe til Åstrup på i alt 448 MW, ændrer ikke på nævnets vurdering, da hverken kabelspecifikationen eller udtalelsen tager hensyn til, at overføringsevnen konkret er nedsat som følge af dybe underboringer, hvilket også fremgår af udtalelsen. Til det af klagerne anførte om baggrunden for, at Energistyrelsen i år 2000 gav tilladelse til, at der blev etableret en 150 kV kabellagt forbindelse fra Mesballe til Åstrup, bemærker Energiklagenævnet, at det er uden betydning, hvorfor denne kabelforbindelse blev etableret. Nævnet kan blot konstatere, at kabelforbindelsen eksisterer, og at den benyttes af ledningsejeren Midtjyske Net A/S, jf. ovenfor.

Nævnet forstår endvidere klagen således, at klagerne også gør gældende, at nettilslutning i den eksisterende 150 kV forbindelse i Åstrup kan ske uden etablering af et spændingsudjævningsanlæg (SVC). Klagerne har i den forbindelse gjort gældende, at 150 kV kabelforbindelsen fra Mesballe til Åstrup ikke benyttes og har til støtte herfor henvist til en udtalelse af 26. februar 2010 fra det lokale elforsyningsselskab NRGi Net A/S til klageren [XXX].

Energiklagenævnet har undersøgt dette nærmere. Energinet.dk har på nævnets forespørgsel oplyst, at 150-kV forbindelsen blev taget i brug og er brugt siden december år 2000. Energinet.dk har fremlagt måledata dokumentation, der viser, at 150 kV kablet dels afgiver strøm til 60 kV nettet (når slutbrugere i Nord- og Øst-Djursland i NGRi's forsyningsområde har et forbrug, der er

30. august 2012

J.nr 1011-12-3-185

TML –EKN

Side 34 af 43

¹⁶ Ved 600 ampere – 167 kV.

¹⁷ Ved 725 ampere – 167 kV.

¹⁸ Ved 445 ampere – 167 kV.

større end produktionen fra decentrale værker og vindmøller i området), dels modtager strøm fra 60 kV nettet (når produktionen af strøm i området er større end forbruget). Den maksimalt målte kvartersværdi for middeleffekten (MW) i hver retning er oplyst til 49,8 MW fra 150 kV til 60 kV samt 19,5 MW fra 60 kV til 150 kV. Energiklagenævnet finder på denne baggrund at kunne lægge til grund, at elforbrugerne på Djursland til dels forsynes via 150 kV forbindelsen, ligesom forbindelsen bruges til at aflede overskudsproduktion af elektricitet fra området. Nævnet bemærker i den forbindelse, at kablerne er en del af det samlede eltransmissionsnet på Djursland. Nævnet er opmærksomt på det af klagerne oplyste om, at der ud over 150 kV forbindelsen også er et 60 kV net, der forsyner slutbrugerne i blandt andet Grenå området. Det forhold, at NRGi Net i ovennævnte brev oplyser, at man ikke selv benytter 150 kV kablerne, ændrer ikke herved. Udtalelsen må forstås i den sammenhæng, at NRGi Net ikke er ejer af kablerne. Energiklagenævnet bemærker i øvrigt, at NRGi Net i brevet oplyser, at det maksimale effektbehov i Grenå er ca. 40 MW.

30. august 2012

J.nr 1011-12-3-185

TML –EKN

Side 35 af 43

Da 150 kV forbindelsen dels forsyner elforbrugere på Djursland, dels afleder overskudsproduktion af elektricitet fra dette område, og dels da forbindelsen ikke kan ses isoleret fra det øvrige distributionsnet på Djursland, som det er koblet sammen med, er Energiklagenævnet enig med Energistyrelsen og Energinet.dk i, at det vil være nødvendigt at etablere et spændingsudjævningsanlæg (SVC) ved transformerstationen i Åstrup for at reducere spændingsudsving i distributionsnettet ved ind- og udkobling af den store elproduktion fra havvindmølleparken eller ved svingninger i elproduktionen.

Forudsætningen om, at det var nødvendigt at etablere et ekstra 150 kV kabel og et SVC-anlæg, kan således lægges til grund ved den økonomiske vurdering af det godkendte projekt og fravalget af 150 kV forbindelsen fra Åstrup.

Energiklagenævnet finder af ovennævnte grunde, at det godkendte ilandføringsanlæg er økonomisk forsvarligt.

Ad Projektets tekniske løsning og hensigtsmæssighed

Klima- og energiministeren har desuden begrundet den påklagede afgørelse med, at det godkendte projekt er helt nødvendigt for at ilandføre strømmen fra den kommende havvindmøllepark.

Det er i projektet valgt, at der skal ske nettilslutning i transformerstationen i Trige, hvorved der er sket fravalg af nettilslutning i blandt andet transformerstationen i Åstrup.

Energiklagenævnet lægger på baggrund af Energinet.dk's rapport af 27. november 2008 "Havmølleprojekt ved Anholt, Nettilslutning og teknologivalg" og

efterfølgende oplysninger til grund, at Energinet.dk ved forprojektet udelukkende foretog en teknisk vurdering, da man analyserede mulige tilslutningspunkter og foretog fravalg af andre tilslutningspunkter end transformerstationen i Trige. Man analyserede i den forbindelse alle 150 kV- og 400 kV stationer på og omkring Djursland. Energiklagenævnet bemærker i den forbindelse, at det må bero på en fejl, at Energistyrelsen i brev af 29. juni 2012 til Energiklagenævnet har oplyst, at fravalget af Åstrup også beroede på en intern økonomisk screening hos Energinet.dk. Den økonomiske screening, der blev foretaget i rapporten fra 2008, angik alene de forskellige muligheder for nettilslutning i Trige. Energinet.dk har til Energiklagenævnet oplyst, at der først i efteråret 2010 i forbindelse med Energistyrelsens sagsbehandling af Energinet.dk's ansøgning blev udarbejdet omkostningsbudget for nettilslutning i blandt andet Åstrup.

30. august 2012

J.nr 1011-12-3-185

TML –EKN

Side 36 af 43

Energiklagenævnet finder af de grunde, som fremgår af Energinet.dk's rapport af 27. november 2008: "Havmølleprojekt ved Anholt – Nettilslutning og teknologivalg", side 24 og side 26, at det utvivlsomt er den teknisk bedste og mest hensigtsmæssige løsning, at elproduktionen fra havvindmølleparken tilsluttes direkte på 400 kV siden i det centrale eltransmissionsnet ved transformerstationen ved Trige, som er en 150/400 kV transformerstation. Nævnet har navnlig lagt vægt på den gode formaskning i transmissionsnettet sammenholdt med den store elproduktion (400 MW), som havvindmølleparken kan yde, det høje kortslutningseffektniveau og adskillelsen fra distributionsnettene, der alt vil minimere spændingsvariationer i de underliggende distributionsnet og dermed gøre etablering af et spændingsudjævningsanlæg (SVC) unødvendigt. Henset til havvindmølleparkens store elproduktion vil det også være hensigtsmæssigt, at den langt overvejende del af elproduktionen, der på de relevante tidspunkter ikke kan afsættes lokalt på Djursland, nemt kan bortledes til fx Århus og videre. Valget af et 220 kV land- og søkabel er desuden økonomisk og miljømæssigt fordelagtigt ved, at nettabet er betydeligt lavere end i et 150 kV kabelanlæg. Et kabelanlæg (uanset spændingsniveau) fra havvindmølleparken uden om de lokale distributionsnet og direkte koblet til det centrale 400 kV transmissionsnet giver endvidere et enkelt og overskueligt anlæg.

Klagerne har anført, at en teknisk løsning med kun ét kabel er for risikabel, da afbrud på kablet afbryder elproduktionen fra havvindmølleparken fuldstændigt med tab til følge. Energiklagenævnet bemærker hertil, at Energinet.dk i den økonomiske vurdering af projektet har taget højde herfor. Det er vurderet, hvor ofte et kabelbrud mv. kan forventes i kabelanlæggets levetid ud fra statistisk erfaring, og hvad et kabelbrud erfaringsmæssigt koster. Energinet.dk har på denne baggrund vurderet, at en teknisk løsning med to eller flere kabler ikke er mere fordelagtigt.

Klagerne har endvidere anført, at der ikke er hjemmel til, at ilandføringsanlægget skal kunne modstå uheldige og ukendte driftssituationer, og at der er valgt en løsning på højeste tekniske niveau, der ikke er omkostningseffektiv.

Energinet.dk's opgave er blandt andet at sikre en effektiv drift og udbygning af transmissionsnettet. Det giver dermed ikke nævnet anledning til bemærkninger, at Energinet.dk har valgt en løsning, der er teknisk robust. Navnlig ikke når der henses til, at Anholt havvindmøllepark er landets største anlæg af sin slags og ca. dobbelt så stort som fx havvindmølleparken Horns Rev II, og at elproduktionen fra havvindmølleparken derfor er ganske betydelig.

Energiklagenævnet finder efter en samlet vurdering, at den tekniske løsning er den mest fordelagtige til opfyldelse af ministerens pålæg til Energinet.dk om etablering af et ilandføringsanlæg, og at det godkendte projekts tekniske løsning og hensigtsmæssighed er nødvendigt til opfyldelse af pålægget.

30. august 2012

J.nr 1011-12-3-185

TML -EKN

Side 37 af 43

Ad Klima- og Energiministeriets samt Energistyrelsens sagsbehandling

Klagerne har anført, at Klima- og Energiministeriet samt Energistyrelsen, der har udarbejdet indstilling i sagen til ministeriet, har begået en væsentlig sagsbehandlingsfejl ved ikke at oplyse sagen i fornødent omfang, forinden ministeren traf afgørelse, jf. det såkaldte officialprincip, hvorfor afgørelsen er ugyldig. Klagerne har til støtte herfor anført, at Energistyrelsen ikke har foretaget beregninger eller selvstændige vurderinger af og skøn over, om den eksisterende 150 kV-forbindelse fra Åstrup til Trige via Mesballe kunne anvendes i stedet for den ansøgte 220 kV-forbindelse, og om brugen af denne eksisterende forbindelse var en billigere løsning. Klagerne henviser til, at Energistyrelsen udelukkende har baseret sin sagsoplysning på oplysninger fra Energinet.dk og lagt disse oplysninger uprøvet til grund. Energinet.dk er ifølge klagerne imidlertid inhabil og er derfor ikke uvildig, da Energinet.dk har en interesse i valget af spændingsniveau for ilandføringsanlæggets landdel.

Energiklagenævnet bemærker hertil, at officialprincippet om myndighedens pligt til at oplyse sagen tilstrækkeligt, inden der træffes afgørelse, ikke indebærer, at det nødvendigvis er myndigheden selv, der skal fremskaffe de for sagen nødvendige oplysninger. Det gælder navnlig i ansøgningssager, men også i andre sagstyper vil det være sædvanligt, at det er sagens parter, der fremskaffer de fornødne oplysninger. Myndigheden skal dog uanset, hvordan oplysningerne fremkommer, foretage en vurdering (bevisvurdering) af, om oplysningerne er pålidelige og troværdige og således kan lægges til grund.

Klima-, Energi- og Bygningsministeriet samt Energistyrelsen har på Energiklagenævnets foranledning redegjort nærmere for sagsbehandlingen og sagsoplysningen af sagen. Energiklagenævnet lægger på baggrund af disse rede-

gørelser til grund, at Energistyrelsen har haft telefoniske drøftelser med Energinet.dk om blandt andet fravalget af den eksisterende 150 kV-forbindelse med tilslutningspunkt i Åstrup, ligesom der har været en e-mailkorrespondance herom. Energinet.dk har telefonisk oplyst til Energistyrelsen, at et budget over omkostningerne ved at anvende den eksisterende 150 kV-forbindelse med fornødne forstærkninger viste en merpris på 200 mio. kr. i forhold til den ansøgte 220 kV-forbindelse. Energistyrelsen og Energinet.dk har samstemmende oplyst, at det omhandlede budget ikke blev sendt til Energistyrelsen. Nævnet lægger endvidere til grund, at to sagkyndige medarbejdere i Energistyrelsen, hvoraf den ene medarbejder er civilingeniør med speciale i stærkstrømsteknik og planlægning, nærmere har gennemgået og vurderet grundlaget for Energinet.dk's fravalg af den eksisterende 150 kV-forbindelse, og at styrelsen i den forbindelse har skønnet, at de samlede drifts- og investeringsomkostninger ved at gøre den eksisterende forbindelse brugbar næppe ville være lavere end den ansøgte 220 kV-kabelforbindelse. Energiklagenævnet er enig med Energistyrelsen i, at det herefter ikke har været nødvendigt for at få et bedre prisestimat at anmode Energinet.dk om at udbyde et projekt, der opgraderede den eksisterende 150 kV-forbindelse.

30. august 2012

J.nr 1011-12-3-185

TML -EKN

Side 38 af 43

Energiklagenævnet finder efter en samlet vurdering, at Energistyrelsen og dermed Klima- og Energiministeriet efter det nu oplyste om sagsoplysningen af sagen i tilstrækkeligt omfang har tilvejebragt oplysninger om sagens faktiske omstændigheder til brug for vurderingen af ansøgningen, herunder navnlig mulighederne for alternativt at anvende den af klagerne påpegede eksisterende 150 kV-forbindelse fra Åstrup til Trige via Mesballe.

Med hensyn til klagernes synspunkt om, at Energinet.dk var inhabil med hensyn til at undersøge tilslutningsmulighederne for havvindmølleparken (forprojektet) bemærker Energiklagenævnet følgende:

Energiklagenævnet finder, at ministeriet og Energistyrelsen som udgangspunkt har kunnet lægge de oplysninger og vurderinger til grund, som Energinet.dk er fremkommet med i sagen, herunder de ved ansøgningen vedlagte rapporter: Rapport af 27. november 2008, "Havmølleprojekt ved Anholt, Nettilslutning og teknologivalg" og rapporten af 7. maj 1999, "Business Case for nettilslutning af Anholt havmøllepark". Disse rapporter er resultatet af tekniske forundersøgelser af mulighederne for nettilslutning af havvindmølleparken, hvor også Midtjyske Net A/S har bidraget. Rapporterne danner grundlag for det konkrete ilandføringsprojekt, som Energinet.dk søgte ministeriet om tilladelse til at etablere.

Nævnet finder ikke belæg for klagernes indsigelse om, at Energinet.dk's valg af et spændingsniveau på 220 kV for landkablet og dermed etablering af et nyt kabelanlæg skulle være båret af usaglige hensyn om, at Energinet.dk og

ikke det regionale transmissionsselskab Midtjyske Net A/S derved blev ejer af anlæggets landdel.

Nævnet har herved lagt vægt på, at Energinet.dk ved lov er den overordnede systemansvarlige myndighed på elområdet med ansvar for og med sagkyndig ekspertise inden for udbygning af blandt andet eltransmissionsnettet, jf. lov om Energinet.dk § 2, stk. 1 og 2, samt § 4, stk. 1. De regionale eltransmissionsselskaber har i henhold til elforsyningslovens § 19 eneret i form af bevilgning til at eje og drive eltransmissionsnettet på 150 kV niveau. Det er således i lovgivningen forudsat, at Energinet.dk generelt kan udøve sin virksomhed med udbygning af den overordnede infrastruktur på eltransmissionsområdet på saglig vis, uanset at ejendomsretten til eltransmissionsanlæg med et spændingsniveau på under 200 kV ikke tilkommer Energinet.dk. Det forhold, at spændingsniveauet i transmissionsnettet er afgørende for ejerforholdene til anlæggene, kan derfor ikke i sig selv føre til, at Energinet.dk's undersøgelser og oplysninger om udbygning af transmissionsnettet generelt er upålidelige eller utroværdige.

30. august 2012

J.nr 1011-12-3-185

TML –EKN

Side 39 af 43

Med hensyn til det forhold, at Energinet.dk i 2008 i forbindelse med etablering af ilandføringsanlægget for havvindmølleparken Horns Rev II tilkendegav ønske over for Klima- og Energiministeriet om fremover at blive ejer af den landbaseret del af ilandføringsanlæg fra havvindmølleparker, uanset om spændingsniveauet var mere eller mindre end 150 kV, har Energinet.dk over for Energiklagenævnet redegjort nærmere for baggrunden for denne tilkendegivelse. Energiklagenævnet finder, at Energinet.dk ikke har nogen selskabsøkonomisk interesse i at eje ilandføringsanlægget. Det lægges endvidere til grund, at Energinet.dk's tilkendegivelse i 2008 skete i en situation, hvor der uventet var opstået uenighed med det regionale eltransmissionsselskab Vestjyske Net 150 kV A/S om ejerskabet til den landbaserede del af ilandføringsanlægget for Horns Rev II. Uenigheden opstod som følge af, at ministeriet ved en fejl havde givet både Energinet.dk og det regionale transmissionsselskab bevilling til at eje og drive den landbaserede del af ilandføringsanlægget. De forhold, som Energinet.dk har anført som fordele ved ejerskab til ilandføringsanlægs landdel, drejer sig herefter om ønske om et højt beredskab som følge af objektivi ansvar for afbrud på transmissionsforbindelsen fra havvindmølleparker, samt planlægningsmæssige hensyn og hensynet til lavere elpriser for elforbrugere. Nævnet finder det ikke godtgjort og heller ikke sandsynliggjort, at sådanne forhold skulle føre til, at Energinet.dk har inddraget spændingsniveauet og dermed ejendomsretten til ilandføringsanlæg på en usaglig måde i sin tekniske planlægning og sine tekniske forundersøgelser af nettilslutning af Anholt havvindmøllepark.

Det er herefter Energiklagenævnets samlede vurdering, at det ikke er godtgjort, at Energinet.dk har inddraget hensynet til ejendomsretten til ilandfø-

ringsanlæggets landdel eller andre usaglige hensyn ved undersøgelserne af tilslutningspunkt og valg af kabelforbindelse ved nettilslutning af havvindmølleparken. Energiklagenævnet har derfor ikke bemærkninger til, at Energistyrelsen og Klima- og Energiministeriet i overvejende grad har inddraget oplysninger om sagens faktiske omstændigheder fra Energinet.dk's tekniske rapporter mv. i sagsbehandlingen af ansøgningen om etablering af ilandføringssanlægget. Efter det af Energistyrelsen oplyste lægger Energiklagenævnet endvidere til grund, at Energistyrelsen ikke uprøvet har lagt oplysninger fra Energinet.dk til grund i sagsbehandlingen, men at oplysningerne blev vurderet af sagkyndige medarbejdere i styrelsen.

30. august 2012

J.nr 1011-12-3-185

TML –EKN

Side 40 af 43

Energiklagenævnet finder på denne baggrund, at Energistyrelsen og Klima- og Energiministeriet har undersøgt sagen tilstrækkeligt ved de fremskaffede oplysninger om sagens faktiske omstændigheder, forinden der blev udarbejdet indstilling i sagen til ministeren og således forinden, der blev truffet afgørelse i sagen. Energistyrelsen og ministeriet har ikke tilsidesat officialprincippet om sagens tilstrækkelige oplysning, og har derfor ikke begået sagsbehandlingsfejl herved.

Energiklagenævnet har noteret sig Energistirelsens oplysning om og beklagelse af, at der ikke er udarbejdet notater for den telefoniske sagsbehandling med Energinet.dk af ansøgningen.

I sager, hvor der vil blive truffet afgørelse af en forvaltningsmyndighed, skal en myndighed, der mundtligt modtager oplysninger vedrørende en sags faktiske omstændigheder, der er af betydning for sagens afgørelse, gøre notat om indholdet af oplysninger, medmindre oplysningerne i øvrigt fremgår af sagens dokumenter, jf. offentlighedslovens¹⁹ § 6, stk. 1.

På baggrund af de oplysninger om den telefoniske sagsbehandling af ansøgningen, som Energistyrelsen har redegjort for overfor Energiklagenævnet, er det utvivlsomt, at Energistyrelsen havde pligt til at udarbejde telefonnotater blandt andet om de telefonsamtaler, der fandt sted med Energinet.dk om budgettet for merprisen ved at anvende den eksisterende 150 kV-forbindelse, som klagerne har foreslået. Dette er ikke sket. Energistyrelsen har derfor begået en sagsbehandlingsfejl ved sagens forberedelse. Energiklagenævnet vurderer dog, at den manglende udarbejdelse af notat ikke har påvirket indholdet af Klima- og Energiministeriets afgørelse af 19. januar 2011. Denne sagsbehandlingsfejl kan derfor ikke i sig selv føre til, at ministeriets afgørelse er ugyldig.

¹⁹ Lov nr. 572 af 19. december 1985 om offentlighed i forvaltningen, med senere ændringer.

Ad Magnetfelter

Planmyndighederne (Syddjurs Kommune og Norddjurs Kommune) har i miljørapport fra efteråret 2010, afsnit 4.2, oplyst, at man har vurderet, at det med det udpegede planlægningsbælte med en bredde på 200 meter var muligt at holde linjeføringen af 220 kV-landkablet uden for de afstande til boliger og institutioner, hvor børn opholder sig, der er beskrevet i vejledningen "Forvaltning af forsigtighedsprincippet ved miljøscreening, planlægning og byggesagsbehandling". Det konkluderes derfor i miljørapporten, at forsigtighedsprincippet er overholdt for det konkrete projekt, da det allerede i planlægningsfasen har været muligt at fastlægge en linjeføring, så ingen boliger eller børneinstitutioner berøres af felter på størrelse med udredningsværdien på 0,4 mikrottesla.

30. august 2012

J.nr 1011-12-3-185

TML -EKN

Energiklagenævnet finder på denne baggrund, at det har været muligt at overholde forsigtighedsprincippet og udredningsværdien på 0,4 mikrottesla ved en konkret linjeføring af landkablet inden for planlægningsbæltet.

Side 41 af 43

Med hensyn til klageren [XXX] klagepunkt om, at magnetfeltet omkring 220 kV-landkablet vil udsætte ham for sundhedsfare i boligen på ejendommen, bemærker Energiklagenævnet følgende:

Energiklagenævnet lægger på baggrund af oplysninger og kortdokumentation fra Energinet.dk til grund, at landkablet er gravet ned ca. 41 meter fra [XXX] bolig. Kabelanlægget består af tre ledere udlagt i en indbyrdes afstand på 40 cm (flad forlægning) og i en jorddybde på 1,3 meter.

Den nærmere og endelige linjeføring af landkablet inden for planlægningsbæltet er sket ved enten aftale mellem den enkelte grundejer og Energinet.dk, eller ved Sikkerhedsstyrelsens afgørelse af 12. december 2011, der gav Energinet.dk ret til ved ekspropriation at erhverve ret til efter en nærmere bestemt linjeføring at nedgrave landkablet på blandt andet [XXX] grund. Afgørelsen og dermed linjeføringen af kablet på og ved [XXX]s bolig er sket efter, at klima- og energiministeren har truffet den påklagede afgørelse af 19. januar 2011 om godkendelse af ilandføringsanlægget. Den konkrete linjeføring af landkablet ved [XXX]s bolig er således administrativt fastlagt af Sikkerhedsstyrelsen og ikke af Klima- og Energiministeren ved den påklagede afgørelse af 19. januar 2011. Sikkerhedsstyrelsen har i den forbindelse vurderet, at den konkrete linjeføring i nærheden af [XXX]s bolig overholder forsigtighedsprincippet og ikke overskrider udredningsværdien på 0,4 mikrottesla.

Energiklagenævnet finder på baggrund af planmyndighedernes og Sikkerhedsstyrelsens undersøgelser samt det under sagen af Energinet.dk oplyste om beregninger af magnetfeltets styrke omkring [XXX]s bolig, at der ikke på tidspunktet for den påklagede afgørelse forelå sådanne sundhedsskadelige

forhold, der gør, at ilandføringsanlægget ikke som følge af miljømæssige forhold har kunnet godkendes af Klima- og Energiministeren efter lov om Energinet.dk § 4.

Med hensyn til det af klageren [XXX] anførte om, at magnetfeltet fra 220 kV-landkablet generer kommunikationen for de bier, som hun holder på ejendommen, bemærker Energiklagenævnet, at forsigtighedsprincippet, som sundhedsmyndighederne har fastsat, angår menneskers sundhed og ikke omfatter bier.

Ad Spørgsmålet om det etablerede kabelsystem er omfattet af ministeriets til-ladelse

Klagerne har anført, at det faktisk etablerede landkabelanlæg er dimensioneret til et højere spændingsniveau og en højere effekt end tilladt i den påklagede afgørelse af 19. januar 2011, der godkender et landkabelanlæg med en spænding på 220 kV og en effekt på 400 MW. Det etablerede kabelanlæg har imidlertid en spænding på 245 kV og en effekt på 498 MW, hvilket ifølge klagerne overstiger det godkendte.

Energinet.dk har heroverfor oplyst, at kabelanlægget skal drives ved en nominal spænding på 220 kV, men at kablet som følge af spændingsvariationer er dimensioneret til at kunne tåle en maksimal driftsspænding på 245 kV, hvilket er i overensstemmelse med stærkstrømsbekendtgørelsens regler.

Klima-, Energi- og Bygningsministeriet har udtalt, at kablet, der etableres, er omfattet af ministeriets godkendelse ved afgørelse af 19. januar 2011.

Energiklagenævnets opgave i denne sag er at prøve ministeriets afgørelse af 19. januar 2011 om godkendelse af etablering af ilandføringsanlægget, men ikke om det pågældende kabel, der er anvendt, er omfattet af godkendelsen.

Det er klima-, energi- og bygningsministeren, der fører tilsyn med, at Energinet.dk overholder bestemmelserne i lov om Energinet.dk, jf. lovens § 20, stk. 1. Ministeren påser, om det faktisk etablerede ilandføringsanlæg er omfattet af ministeriets godkendelse ved afgørelse af 19. januar 2011. Energiklagenævnet er derfor ikke rette myndighed til at tage stilling til dette klagepunkt, men må henvise klagerne til eventuelt at rette henvendelse til Klima-, Energi- og Bygningsministeriet som tilsynsmyndighed herom. Energiklagenævnet bemærker i den forbindelse, at det af Energinet.dk's forprojekt (Rapport af 27. november 2008, Havmølleprojekt ved Anholt, Netti slutning og teknologivalg), side 26, fremgår, at det ansøgte 220 kV kabel kan anvendes med en spænding op til 245 kV som maksimal driftsspænding.

30. august 2012

J.nr 1011-12-3-185

TML -EKN

Side 42 af 43

Energiklagenævnets samlede vurdering

Energiklagenævnet finder efter en samlet vurdering og af ovennævnte grunde, at det af klima- og energiministeren ved afgørelse af 19. januar 2011 godkendte projekt for et ilandføringsanlæg for Anholt havvindmøllepark er nødvendigt for opfyldelse af ministerens pålæg til Energinet.dk om etablering af et ilandføringsanlæg. Nævnet har herved lagt afgørende vægt på, at projektet forsyningssikkerhedsmæssigt, teknisk og af økonomiske grunde er det mest fordelagtige projekt. Nævnet giver derfor ikke klagerne medhold i klagen.

Nævnet kan således tilslutte sig, at klima- og energiministeren har godkendt det ansøgte ilandføringsanlæg, hvorfor ministerens afgørelse af 19. januar 2011 stadfæstes.

30. august 2012

J.nr 1011-12-3-185

TML –EKN

Energiklagenævnets afgørelse

Klima- og Energiministeriets afgørelse af 19. januar 2011 stadfæstes.

Side 43 af 43

Sagen har været behandlet på Energiklagenævnets møde den 18. juni 2012 og 22. august 2012 samt senere ved skriftlig votering.

Afgørelsen er truffet af Energiklagenævnet efter lov om Energinet.dk § 22, stk. 1, jf. elforsyningslovens § 89. Afgørelsen kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Søgsmål ved domstolene til prøvelse af afgørelser truffet af Energiklagenævnet efter elforsyningsloven skal være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes fristen dog altid fra bekendtgørelsen, jf. lov om Energinet.dk § 22, stk. 1, jf. elforsyningslovens § 89, stk. 5.

Afgørelsen offentliggøres i anonymiseret form på Energiklagenævnets hjemmeside.

Afgørelsen sendes – ud over til sagens parter – til orientering til Klima-, Energi- og Bygningsministeriet, Energistyrelsen, Natur- og Miljøklagenævnet, Sikkerhedsstyrelsen og Kommissarius for Statens Ekspropriationer i Jylland samt Folketingets Ombudsmand.

På nævnets vegne

Poul K. Egan
Nævnetsformand

/Henrik Chieu
Sekretariatschef